Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ

MESLEK DERSLERİ

ÖĞRETİM PROGRAMLARI

1. GİRİŞ

Eğitim ve öğretim, çağın gereklerine uygun olarak sürekli gelişen birikim ve tecrübeler ışığında yenilenen ve bitmeyen bir süreçtir. Bireyin hayatında eğitim süreci ile meydana gelen değişimin kalıcı hâle gelmesi ve bireyin dünyadaki değişime ayak uydurabilmesi, günümüz eğitim sistemlerinin temel belirleyicileri olarak kabul edilmektedir. Eğitim süreci ile kazanılan beceriler, bireylerin hayat standartlarının gelişmesinin yanı sıra ülkelerin küresel rekabet kapasitelerine ve demokratik gelişimlerine de önemli katkılarda bulunmaktadır. Günümüzün sosyal ve ekonomik şartlarında etkin rol oynayabilecek bireyler yetiştirebilmek, eğitim sistemlerinin uluslararası alanda rekabet edebilirliği ile doğrudan ilişkilendirilmektedir. Bireyin ve toplumun değişen talepleri, bilim, teknoloji, öğrenme öğretme yaklaşım, kuram ve stratejilerinde son yıllarda yapılan araştırma ve çalışmalarla gerçekleşen değişim ve gelişmeler, ulusal ve uluslararası değerlendirmelerin sonuçları, öğretim programlarının güncellenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bakanlığımız, gerek anılan gelişmeler ve gerekse 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu çerçevesinde, öğrencilerini sorumluluk sahibi, eleştirel düşünebilen, problem çözme ve karar verme becerileri yüksek bireyler olarak hayata hazırlamak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Yapılan çalışmalar bağlamında son yıllarda benzer nedenlerle güncellenen öğretim programları incelenmiş, eğitim öğretim alanında yapılan akademik çalışmalara ilişkin yayınlar taranmış, nicel ve nitel araştırma teknikleri kullanılarak öğretmen, yönetici, öğrenci, velilerin yanı sıra üniversitelerden ve sivil toplum örgütlerinden görüşler alınmıştır. Toplanan veriler, Türkiye'nin çeşitli illerinde fiilen görev yapan öğretmen ve akademisyenlerden oluşan komisyonlarca değerlendirilerek öğretim programları güncellenmiştir. Ardından kamuoyunun görüşlerine sunulmuş, geri bildirimler doğrultusunda programlara son hâlleri verilmiştir.

Öğretim programlarıyla;

- Üst düzey bilişsel becerilere (eleştirel, analitik, özgün ve yenilikçi düşünen, sorgulayan, yorum yapan vb.) sahip,
- Akademik ve sosyal anlamda başarılı, öğrendiklerini önceki öğrenmeleri ve farklı disiplin alanlarıyla ilişkilendirebilen, edindiği bilgi, beceri tutum ve davranışları günlük

hayatına aktarabilen, merak eden, araştıran, açık fikirli, liderlik ve girişimcilik ruhuna sahip,

- Teknolojiyi etkili şekilde kullanılabilen ve teknolojik gelişmelere ve hızlı değişim ve gelişmelere uyum sağlayabilen,
- Millî, manevi, dini ve kültürel değerlerini özümsemiş, evrensel değerlere duyarlı, sosyal ve kültürel çeşitliliği takdir eden ve saygı duyan,
- Öğrenmeye ve yeniliklere açık, öz güvenli, saygılı, dürüst, sorunlarla etkili şekilde baş edebilen, ahlaki ilkelere uygun hareket eden, bir vatandaş olarak görev ve sorumluluklarını bilen ve yerine getiren,
- Allah ve Peygamber sevgisini içselleştiren, dinî ve ahlaki değerleri özümseyen, müsamahakâr ama tavizsiz bir kişiliğe sahip, dinî bilgileri kaynaklarından araştırma becersine sahip,
- Din hizmetlerini uygulama becerisine sahip bireyler yetiştirilmesi amaçlanmıştır.

1.1. MESLEKİ DİN ÖĞRETİMİNİN VİZYONU

Anadolu İmam Hatip Liseleri Mesleki Din Öğretiminin vizyonu;

İslam dininin inanç, ibadet ve ahlak esaslarını içselleştiren; Hz. Muhammed'i (s.a.v.) model alan; araştıran, sorgulayan ve edindiği bilgiler ışığında aklını kullanarak problemlere çözüm üretebilen; ibadetlerle ilgili uygulama becerisine sahip olan; dünya ahiret dengesini kurabilen; İslam'ın temel kaynaklarını tanıyan; din hizmetleri uygulama becerisi kazanan; toplumu din konusunda aydınlatan ve onların dinî bilgilerle ilgili ihtiyaçlarına cevap verebilen bireyler yetiştirmektir.

1.2. ÖĞRENME ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Öğrencilerin ne öğrendikleri, nasıl öğrendikleriyle yakından ilişkilidir. Bu bakımdan öğretim programlarıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve değerlerin aktarılması sürecinin etkili ve verimli bir şekilde planlanması ve yönetilmesi oldukça önemlidir. Bu sebeple etkili bir öğrenme öğretme sürecinin oluşturulması için aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir:

Öğrenme öğretme süreci öğrenci için anlamlı ve bütünleştirici olmalıdır.

1) Öğrenme öğretme sürecinin anlamlı olabilmesi için, öğrencilerin bireysel farklılıkları (ilgi, öğrenme ihtiyacı, hazır bulunuşluk düzeyi, öğrenme stili vb.) tespit edilmeli, öğretim yöntem ve teknikleri belirlenirken bu farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.
2) Anlamlı bir öğrenme için edinilen yeni bilgilerin günlük hayatta karşılığını bulması önemlidir. Bu bakımdan öğrencilerin öğrendiklerini çeşitli hayat durumlarında ve farklı disiplin alanlarında nasıl kullanabileceklerini kavramalarını sağlayan etkinlik ve çalışmalar yapılandırılmalıdır. Bu, öğrencilerin öğrenmeye karşı olumlu tutum geliştirmelerine ve hayat boyu öğrenen olmalarına katkı sağlayacak, öğrenmeyi daha anlamlı ve kalıcı hâle getirecektir.
3) Öğrencilerin yeni edindikleri bilgi ve becerileri önceki öğrenmeleri ile ilişkilendirmelerine imkân veren etkinlik ve çalışmalar tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Kullanılan öğrenme etkinlikleriyle öğrencilerin önceki öğrenmeleri geliştirilmeli, yanlış öğrenmeler düzeltilmeli, ilgileri çekilmeli ve öğrenciler sınıf içinde ve dışında anlamlı uygulamalar yapmaları için teşvik edilmelidir.

Öğrenme öğretme süreci değer odaklı olmalıdır.

4) Öğrenciler sınıf ortamına doğal ve içten bir merakla gelirler. Öğrenme ortamına bireysel ilgileri ve yeteneklerinin yanı sıra çeşitli kişisel ve kültürel deneyimlerini, toplumsal birikimlerini de taşırlar. Öğrenme öğretme süreci, öğrencilerin anılan bu zenginlik ve farklılıkları dikkate alınarak kendilerini rahat ve güvende hissetmelerini sağlayan, olumlu his ve deneyimler kazanmalarını destekleyen, kendilerini ve başkalarını anlamalarına yardımcı olan, açık fikirliliği ve sorgulamayı besleyen, toplumsal bilinçlerini geliştiren bir usul ve üslupla yapılandırılmalıdır.
5) Öğrencilerin toplumsal ve evrensel değerleri keşfetmelerine fırsat sağlayan, değerleri benimseyerek tutum ve davranışa dönüştürmelerini destekleyen bir öğrenme öğretme ortamı oluşturulmalıdır. Bu ortamda öğretmen rehber olmalı, değerler eğitiminin sınıfla sınırlı kalmaması ve kalıcı olabilmesi için sınıf, okul ve aile iş birliği çerçevesinde aktif rol üstlenmelidir.

Öğrenme öğretme süreci motive edici olmalıdır.

6) Öğrenme öğretme sürecinde öğretmenler ve öğrencilerin birbirini tamamlayıcı sorumluluklara sahip oldukları göz önünde bulundurulmalı, öğrenciler kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almaları ve öz değerlendirme yapmaları hususunda teşvik edilmelidir.
7) Öğrenciler bağımsız çalışmalar yapmaları, keşfettikleri yeni bilgileri, düşünce ve duygularını paylaşmaları için cesaretlendirilmelidir.
8) Öğrenme öğretme sürecinde kullanılan etkinlik ve çalışmalar öğrencilerin gelişimsel düzeyleriyle tutarlı olmalıdır. Ancak gerektiğinde öğretmenler öğrencilerin özgünlüklerini, sorun çözme ve araştırma becerilerini kullanmalarını gerektirecek zorlayıcı görevler yapılandırmalıdırlar. Öğretmenler öğrencilerini farklı çözümler üretmeleri, başarılı problem çözücü ve araştırmacı olmak için gerektiğinde risk almaları konusunda yüreklendirmelidir.

Farklı öğretim yaklaşımları ve stratejileri bir arada ve dengeli şekilde kullanılmalıdır.

9) Tek bir öğrenme öğretme yaklaşımına bağlı kalınmamalıdır. Öğrencilerin bireysel farklılıkları, süreç içerisindeki gelişimleri ve ilerlemeleri dikkate alınarak farklı ve çeşitli öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinden yararlanılmalı, süreç içinde yapılan gözlemler doğrultusunda yeri geldiğinde bunlarda değişikliğe gidilmelidir. Farklı öğrenme stillerine hitap eden, kazanımlarda belirtilen bilgi ve becerilerle tutarlı, öğrencilerin akademik ve teknik konuları özümsemelerine yardımcı olan, ilgi ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik çeşitli öğretim stratejilerinden faydalanılması, öğrencilerin üst eğitim kurumlarında ve kariyerlerinde başarı şanslarını arttıracaktır.

Öğrenme öğretme sürecinde bilgi ve iletişim teknolojileri aktif şekilde kullanılmalıdır.

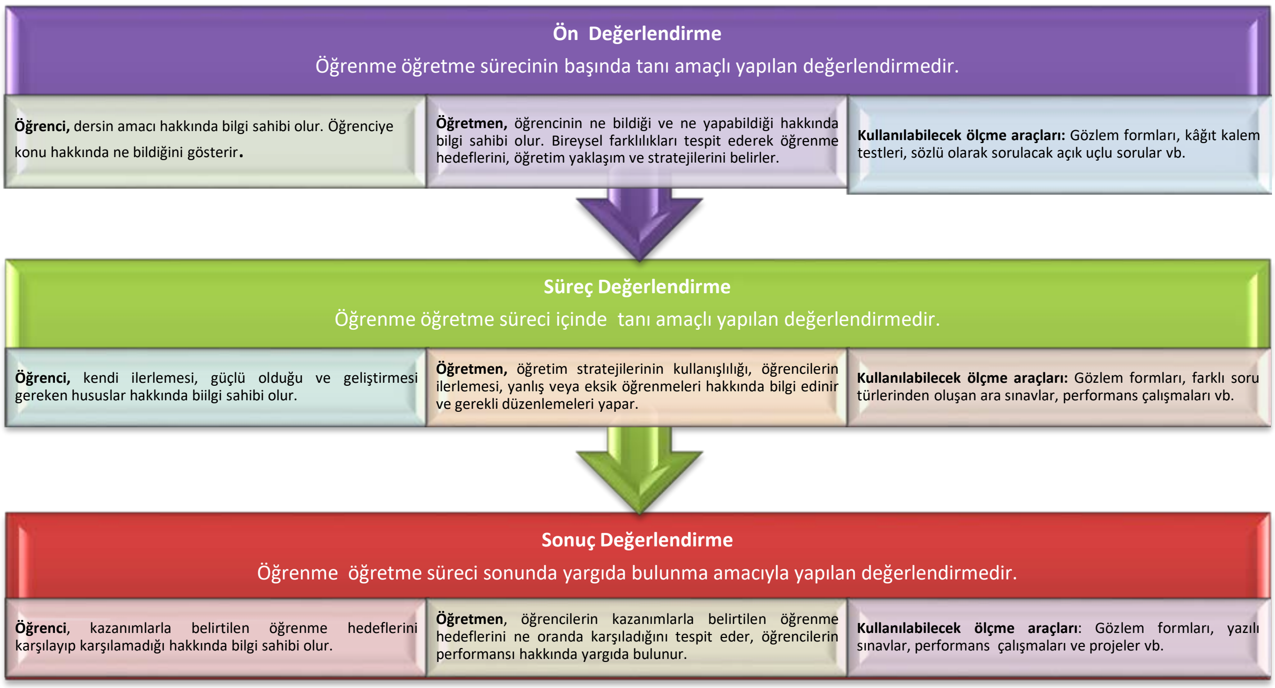
10) Öğrenme öğretme sürecinde mümkün olduğunca bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanılmalıdır. Bu teknolojilerin kullanılması öğrenme öğretme ortam ve uygulamalarını zenginleştirirken aynı zamanda öğrencilerin öğrenmesini destekleyecektir.
11) Dersin işlenişinde ve uygulamalarda görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; slayt, bilgisayar, televizyon, etkileşimli tahta, İnternet, EBA içerikleri vb. etkin olarak kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesel, film, simülasyon vb. materyallerden yararlanılmalıdır. Teknolojik araç ve gereçler kullanılırken gizlilik, bütünlük ve erişilebilirlik göz önüne alınmalı ve

İnternetin güvenli kullanımı konusunda gerekli uyarılar yapılmalı ve tedbirler alınmalıdır. Dijital kaynakların, özellikle İnternetten sağlanan içeriklerde intihal yapılmaması, etik kurallara ve telif haklarına riayet edilmesi hususlarında duyarlı olunmalıdır.

1.3. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Öğrenme öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçası olan ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır:

1) Değerlendirme amacıyla kullanılacak ölçme araçları, öğretim programı kazanımlarının bilgi ve beceri boyutunun yanı sıra öğretim programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve beceriler ile tutarlı olmalıdır. Ölçme araçları yapılandırılırken kazanımların ve kazanım açıklamalarının belirlediği sınırlar göz önünde bulundurulmalıdır.
2) Ölçme ve değerlendirme uygulamaları sadece öğrenme ürününün değil, öğrencilerin öğrenme süreçlerinin de değerlendirilmesine imkân sağlayacak şekilde yapılandırılmalıdır. Sürecin her aşamasında, farklı yaklaşımlar ve yöntemler kullanılarak öğrencilerin hedeflenen bilgi, beceri ve tutumları edinip edinmedikleri farklı zamanlarda ve farklı bağlamlarda gözlemlenmeli, performansları hakkında öğrencilere yapıcı geri bildirimler sağlanmalı, öğretme stratejileri alınan değerlendirme sonuçlarına göre gözden geçirilmeli ve gerek görülürse değiştirilmelidir. Bu bakımdan değerlendirme çalışmaları sürekli olmalıdır.

3) Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeyleri, öğrencilerin gelişimsel düzeyleri, kültür ve okul/sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.
4) Bilişsel becerilerin ölçülmesinde kullanılacak olan yazılı sınavlar ve ders kitaplarında yer alan ünite ve/veya konu değerlendirme bölümlerindeki sorular hazırlanırken şu hususlar göz önünde bulundurulmalıdır:
   a. Sorular sadece konu ve kavram bilgisinin değil, üst düzey olarak adlandırılan bilişsel becerilerin (analiz etme, yorum yapma, çıkarımda bulunma, değerlendirme, sorgulama, eleştirel düşünme vb.) ölçülmesine fırsat sağlayacak şekilde hazırlanmalıdır. Yazılı sınavlarda kullanılacak madde türleri belirlenirken kazanımların temsil ettiği bilişsel beceri düzeyleri göz önünde bulundurulmalıdır.
   b. Yazılı sınavlarda ve ders kitaplarında yer alan sorular yapılandırılırken mümkün olduğunca öncüllerden yararlanılmalıdır. Yazılı metinler (gazete ve dergi haberleri, bilimsel makaleler, okuma parçaları, örnek olaylar, analojiler vb.), görseller (fotoğraflar, resimler, çizimler, karikatürler vb.) ve grafik düzenleyiciler (kavram haritaları, zihin haritaları, şemalar vb.) öncül olarak kullanılmalıdır. Öncül olarak kullanılan yazılı metinler öğrencilerin hayatlarının tüm alanlarında ihtiyaç duyacakları okuryazarlık becerilerini edinmelerine, görseller ve grafik düzenleyiciler ise eğitim hayatlarında ve iş dünyasında sıklıkla kullanacakları uzamsal becerilerin geliştirilmesine yardımcı olacaktır. Tek bir öncüle bağlı farklı türde ve çok sayıda soruya yer verilmesi çok adımlı akıl yürütme becerilerinin edinilmesine ve geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Soruların öncülün kullanılmasını, analiz edilmesini, değerlendirilmesini veya yorumlanmasını gerektirecek şekilde oluşturulmasına dikkat edilmelidir.
   c. Sorular öğrencilerin günlük hayatla ve diğer disiplinlerle ilişkilendirme yapmalarını, eski ve yeni bilgileri birleştirmelerini sağlamalıdır. Günlük hayata dair durumların ve materyallerin kullanıldığı öncüllere dayalı sorular, öğrencilerin çıkarım yapma becerisini ölçerken edindikleri bilgileri nerede ve/veya hangi günlük hayat durumlarında kullanabileceklerine ilişkin farkındalık geliştirmelerini sağlayacaktır.
5) Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin değerlendirilmesinde bireysel veya grup çalışması şeklinde düzenlenmiş performans çalışmaları ve projelerden yararlanılabilir. Bunlar yapılandırılırken verilen görevlerin, gerçek hayat durumlarıyla ve diğer disiplinlerle

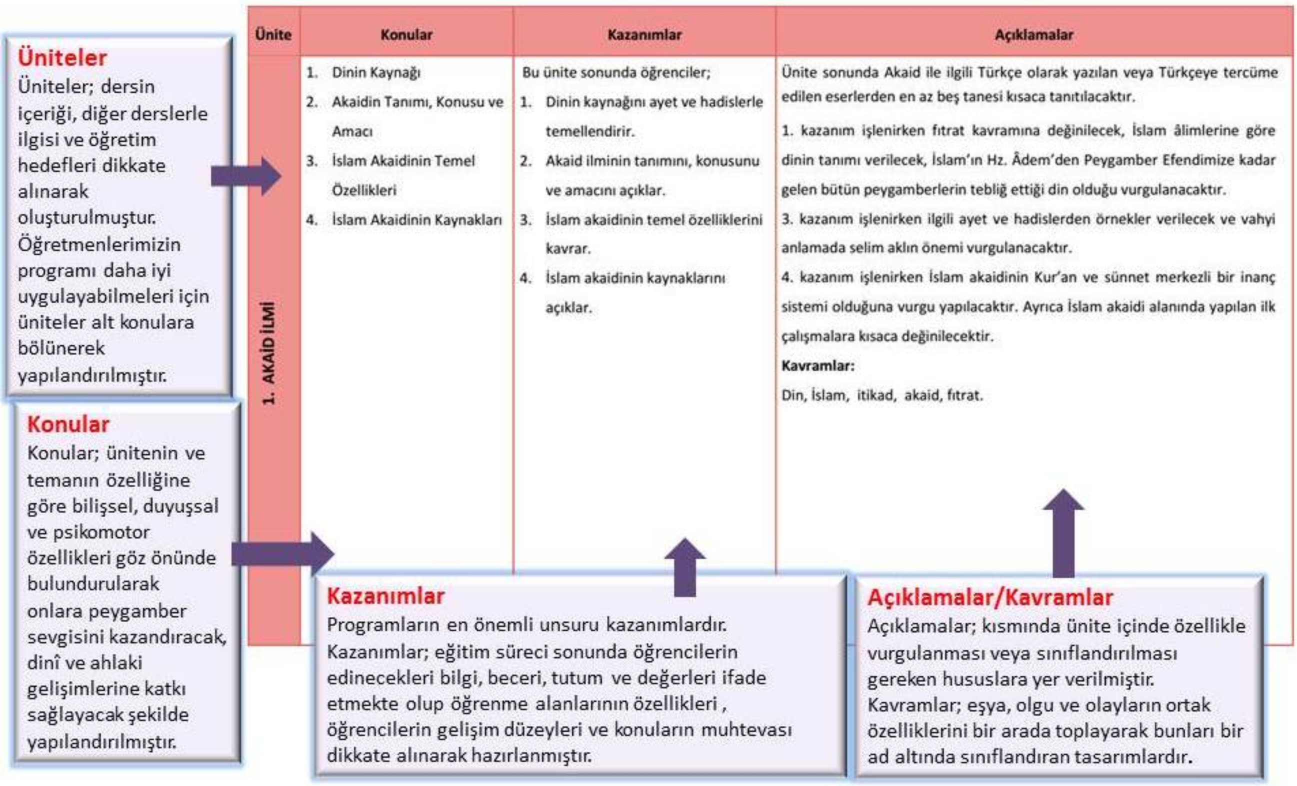
ilişkilendirme yapılmasına, öğrencilerin daha üst öğrenim kurumlarında ve sonraki yaşantılarında kullanabilecekleri yazılı ve sözlü iletişim, araştırma yapma, iş birliği yapma, tasarım yapma, sunum yapma, rapor hazırlama, kaynak kullanma gibi becerilerini kullanmaya ve geliştirmeye teşvik edici olmasına dikkat edilmelidir.

6) Psikomotor ve duyuşsal becerilerin değerlendirilmesinde ise dereceli puanlama anahtarı veya derecelendirme ölçeği şeklinde tasarlanmış gözlem formlarından yararlanılabilir. Bu formlarda öğretim programıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen tutum ve değerlere ilişkin ölçütlere (derse katılma, saygılı davranma, iş birliği yapma, sorumluluklarını yerine getirme, nezaket kurallarına uygun iletişim kurma vb.) yer verilmelidir. Gözlem formları yıl boyunca farklı zamanlarda ve sürekli olarak kullanılmalıdır. Öğrencilerin sergilemiş oldukları tutum ve davranışlara ilişkin zamanında ve yapıcı geri bildirimler verilmeli, öğrenciler olumlu tutum sergilemeleri konusunda motive edilmelidir.

7) Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinde uygulama ağırlıklı olmalıdır; ancak uygulamaya dayalı ölçme ve değerlendirme etkinliklerinde öğrencilerin topluluk karşısında heyecanları göz önünde bulundurulmalıdır.

1.4. PROGRAMIN YAPISI

Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretim Programları, birbirini tamamlayan ve destekleyen farklı derslerden oluşmaktadır. Bu çerçevede yeni öğretim yaklaşımlarına uygun olarak meslek dersleri öğretim programları; üniteler, konular, öğrenme çıktıları/kazanımlar, açıklamalar, amaçlar (beceriler ve kavramlar) şeklinde yapılandırılmıştır.

1.5. YETERLİLİK VE BECERİLER

Toplumların teknoloji çağından bilgi çağına doğru ilerlemeleri ile son yıllarda meydana gelen bilimsel, teknolojik, sosyal değişim ve gelişmeler, toplumun öğrencilerden –geleceğin bireylerinden– beklentilerini de farklılaştırmıştır. Bu gelişme ve ilerlemeler, öğrencilere temel bilgi ve becerilerin yanı sıra eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma yapma, sorun çözme gibi bilişsel; sosyal ve kültürel katılım, girişimcilik, iletişim kurma, empati kurma gibi sosyal; öz denetim, öz güven, yaratıcılık, kararlılık, liderlik gibi kişisel yeterlilik ve becerilerin kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır.

Öğretim programlarıyla öğrencilere kazandırılması hedeflenen yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin tanımlamalar, Avrupa Parlamentosu ve Konseyi tarafından 2008 tarihinde kabul

edilen Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi; Millî Eğitim Bakanlığınca öğrenci, öğretmen, okul, ilçe ve il gelişim seviyelerinin ülke genelinde yıllık olarak izlenmesi, değerlendirilmesi amacıyla hazırlanan "Milli Eğitim Kalite Çerçevesi"; Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, işçi ve işveren sendikaları, meslek örgütleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde ulusal ve uluslararası konu uzmanlarının katkılarıyla hazırlanan, 2/1/2016 tarih ve 29581 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi" dikkate alınarak belirlenmiştir. Yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin tanımlamaların belirlenmesinde ayrıca "21. Yüzyıl Becerileri" olarak anılan yeterlilik ve beceriler ile bunlara ilişkin açıklamalar dikkate alınmıştır.

Kazanımların işlenişi sürecinde bu yeterlilik ve becerilerin kazandırılmasına ve geliştirilmesine yönelik yöntem ve tekniklerin kullanılması, etkinlik ve çalışmalara yer verilmesi, öğrencilerin bir üst öğretim kurumunda, meslek hayatlarında ve günlük hayatlarında başarılı ve üretken bireyler olmalarına katkı sağlayacaktır.

Tablo 1. Öğrencilere Kazandırılması Hedeflenen Yeterlilikler ve Bu Yeterliliklerle İlgili Bilgi, Beceri ve Tutumlar

Yeterlilikler	Yeterliliklerle ilgili bilgi, beceri ve tutumlar
Araştırma ve Sorgulama	1. Özel referans kaynaklara ulaşma (almanak, ansiklopedi, sözlük, il yıllıkları, mikrofişler, dergiler) 2. Basılı ve görsel kaynaklardaki bilgilere ulaşma ve kaynakları değerlendirme (gazete, dergi, televizyon, radyo, cd, dvd, …) 3. Kitabın farklı bölümlerini kullanma (dizin, içindekiler, …) 4. Anahtar sözcükleri, ciltlerdeki rakam ve harfleri, indeksi ve referansları kullanma 5. Uygun bilgi kaynağını kullanma 6. Bilgiyi kullanılabilir biçimlerde planlama ve yazma (Konunun ana fikrini çıkarma, özet hazırlama, not alma, bilgiyi kaydetme, dipnot kullanma, rapor yazma) 7. Yararlandığı kaynakları kaynakçada titizlikle gösterme 8. Okuduğu kaynağı yorumlama 9. Sorular sorma ve delile dayalı sonuç çıkarma 10. Güncel gelişmeleri takip etme
Bilgi Teknolojilerini Kullanma	1. Bilgi teknolojilerini kullanma konusunda doğru karar verme 2. Kütüphane kullanma (Bilgisayarda katalog tarama, kitap fiş katalogu kullanma) 3. Metin, grafik, renk ve ses efektleri kullanarak çoklu ortamda rapor hazırlama 4. Farklı kaynaklardan toplanmış bilgiyi bilgisayar ortamında kaydetme, biçimlendirme, tekrar kullanma ve sunma 5. İnternet tabanlı servislere erişme, araştırma ve kullanma 6. Bilgi çağı teknolojilerini kültürel, sosyal ve mesleki amaçlarla kullanma 7. Sosyal medyada yer alan bilgilerin geçerliliğini ve güvenilirliğini sorgulama

Bireysel Farkındalık	1. Güçlü ve zayıf yönlerini tanıma ve değerlendirme 2. Kendi öğrenme stratejilerini geliştirme 3. Eğitim, rehberlik, danışmanlık fırsatlarını araştırma 4. Öğrenmenin amacı hakkında eleştirel düşünme 5. Özdisiplin ve bağımsız çalışma becerileri edinme 6. Gerek duyduğunda nasihat ve bilgi alma 7. Kendisini motive etme ve kendisine güven duyma 8. Engel ya da değişikliklerle baş edebilme 9. Önceki öğrenmelerinden ve deneyimlerinden yararlanma 10. Öğrendiklerini çeşitli yaşam durumlarında uygulama 11. Stresten ve çatışmalardan kaçınma 12. Plan yapma, planlarını uygulayabilme 13. Zamanı doğru yönetme
Mesleki Uygulama	1. Kur'an-ı Kerim'i doğru ve güzel okuma 2. İmamet, müezzinlik, Kur'an kursu öğreticiliği uygulamalarını yapabilme 3. Cemaatin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun hutbe, vaaz hazırlama ve sunma 4. Cenaze ile ilgili dinî görevleri usulüne uygun yapma 5. Gerektiğinde toplum önünde Kur'an-ı Kerim'i usulüne uygun okuma 6. Gereken yerlerde uygun dua ve sure okuyabilme 7. Toplumla (cemaatle) iletişim kurma ve topluma hitap etme 8. Sesi usulüne uygun olarak kullanma
Değişim ve Sürekliliği Algılama	1. Dinin sabiteleri ile değişken unsurlarını birbirinden ayırt edebilme 2. Benzerlik ve farklılıkları bulma 3. Zamanla oluşan değişimi algılama 4. Tarihsel olguları ve yorumları ayırt etme 5. Geçmişteki problemlerin neden-sonuç ilişkisini tanıma
Dinî Metinleri Anlama ve Yorumlama	1. Ayet ve hadisleri anlama ve yorumlayabilme 2. Ayetlerdeki kavram, şahıs vb. unsurları belirleme 3. Kur'an-ı Kerim'deki ayetler arasında ilişki kurma 4. Ayetleri yorumlamada Kur'an tarihine ve tefsir usulüne ilişkin bilgileri kullanma 5. Hadisleri yorumlamada hadis usulüne ilişkin bilgileri kullanma 6. Ayet ve hadislerden ilke ve değerler çıkarabilme 7. Din ve inançların kaynağı hakkındaki görüşleri yorumlama 8. Tefsir, siyer, fıkıh, akaid ve kelam metinlerini anlama ve yorumlama 9. Dinî terim ve kavramları doğru ve yerinde kullanma

İletişim	1. Başkalarının düşünce ve duygularını anlama 2. Bulunduğu ortama uygun üslup belirleme 3. Diğer yorumlara açık fikirli olma 4. Dinî terim ve kavramların yazım ve telaffuzunu doğru kullanma 5. Dinleme 6. Empati kurabilme 7. Farklı perspektiften bakma 8. Görüşlerini gerekçelendirme 9. İletişim sırasında karşısındakinin beden dilini anlayabilme 10. Kabul ve saygıyı iletebilme 11. Öfkeyi kontrol edebilme 12. Olumlu ve olumsuz duygularını ben dili kullanarak ifade edebilme 13. Selamlaşma 14. Sözlü ya da yazılı olarak kendini ifade etme 15. Tanışma 16. Tartışma
Kültürel Farkındalık	1. Coğrafi ve kültürel farklılıkların dini anlama ve yaşama biçimleri üzerindeki etkilerini irdeleme 2. Dinin, millî kültürü oluşturan unsurların başında geldiğinin bilincinde olma 3. Farklı din ve inanç gruplarının bir arada yaşama tecrübelerini örneklendirme 4. Farklı kültürlere ait davranış kurallarını bilme 5. Farklı toplum ve kültürlerle ilgili temel kavramları tanıma 6. İslam toplumlarındaki farklı düşünce ve yaklaşımları yorumlama 7. Kültürel ve dinî çeşitliliğin farkında olma ve saygı duyma 8. Millî kültürel kimliğini özümseme ve diğer kültürlerle nasıl etkileşim içinde olduğunu kavrama 9. Toplumsal gelenekleri, kültürel öğeleri ve dil çeşitliliğini tanıma 10. Yerel, ulusal ve uluslarası kültürel mirasın farkında olma
Mekân, Zaman ve Kronolojiyi Algılama	1. Bazı mekân ve zamanların niçin önemli olduğunu algılama 2. Harita, plan, kroki, grafik ve diyagram yorumlama 3. İslamiyet’te önemli sayılan zaman ve mekânların değerini kavrama 4. Kronolojik sıralama yapma 5. Takvim bilgisi edinme 6. Zaman ifadelerini doğru kullanma 7. Zaman ve mekân farklılıklarının dini anlama ve yaşama üzerindeki etkilerini yorumlama
Problem Çözme	1. Akıl yürütme sürecini takip edebilme ve değerlendirme 2. Dinî ve ahlaki meselelerde sebep-sonuç ilişkisine bağlı olarak çıkarımlarda bulunma 3. Karşılaştığı problemlerin çözümünde İslam medeniyetinin birikiminden yararlanma 4. Problemi fark edebilme 5. Problemle uygun çözüm önerileri sunma 6. Toplumu ilgilendiren problemlerin çözümü ile ilgilenme

Sosyal Yeterlilikler	1. Bilgi ve tecrübe paylaşımının gerekliliğine inanma 2. Diğer insanların özeline saygı duyma 3. Dinî ve ahlaki değerleri benimseme 4. İş birliği yapma, uyumlu olma, kararlı ve dürüst olma 5. Millî ve dinî değer taşıyan kurumlarımızın, eserlerimizin yaşatılmasına yönelik çalışmalara aktif olarak katılma 6. Önyargıların üstesinden gelme, uzlaşmacı bir tutum sergileme 7. Sosyal sorumluluk bilincini geliştirme 8. Toplumda millî, dinî ve ahlaki değerlerin kalıcılığı için projeler üretme 9. Toplumsal ilişkilerde ve komşuluk ilişkilerinde yapıcı katılım sağlama 10. Toplumsal uyumu sağlamak için paylaşılan değerleri benimseme ve bunlara saygı duyma
Temel Dinî Kaynakları Tanıma ve Kullanma	1. İslamî ilimlerin temel kaynaklarının özelliklerini tanıma 2. Kur'an-ı Kerim mealini kullanma 3. Sahih olan kaynaklar ile sahih olmayan kaynakları ayırt edebilme 4. Tefsir, hadis, siyer, fıkıh, akaid ve kelam kaynaklarını tanıma ve kullanabilme 5. Tematik olarak ayetler çerçevesinde bir konuyu inceleme 6. Temel hadis kaynaklarını tanıma ve kullanabilme

1.6. KAVRAMLAR

Kavram, bir objenin zihindeki tasavvurudur. Kavramlar; eşya, olgu veya olayların ortak özelliklerini bir arada toplayarak bunları bir ortak ad altında sınıflamaya tabi tutan tasarımlardır.

İslami ilimler; kendine ait özel usülleri ve ıstılahları olan, bu usüller ve ıstılahlar ile kendisine kavramsal çerçeve oluşturan hususi bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda anlamlı ve kalıcı öğrenmeler, bu usül ve ıstılahların din dilinin özelliği ve kullanım şekli dikkate alarak öğrencilere kazandırılmasına bağlıdır.

Buradan hareketle Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretim Programları, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve ilgili derslerin özel amaçları doğrultusunda öğrencilere bazı kavramları kazandırmayı hedefleyerek yapılandırılmıştır.

FIKIH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

2. FIKIH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

2.1. FIKIH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Fıkıh; en geniş anlamıyla kişinin hak, yetki ve sorumluluklarının bilincinde olmasıdır. Fıkıh ilmi ise kişinin Allah'a karşı ibadet yükümlülüğünü, helal haram ölçüsünü ve kişiler arası ilişkileri inceler.

Fıkıh ilminin temel kaynaklarını Kur'an, sünnet, icma ve kıyas oluşturmaktadır. Bunlardan ilk ikisi asli kaynaklardır. Kur'an-ı Kerim ile sünnetin kişisel ve toplumsal hayata doğru olarak yansıması, bu kaynakların doğru anlaşılmasına bağlıdır. Vahyin anlaşılması ve kavranması akıl ile mümkün olmaktadır. Bu nedenle fıkıh ilminde, aklın çok önemli bir fonksiyonu bulunmaktadır. Kur'an ve sünnet doğru anlaşıldığı takdirde din amacına ulaşacak ve insanlık için mutluluk kaynağı olacaktır.

Hz. Muhammed'in (s.a.v.) örnek kişiliği ve Kur'an-ı Kerim'i anlama metodu, fıkıh ilmi için ideal bir model oluşturmaktadır. Bu nedenle fıkıh açısından sadece Kur'an-ı Kerim ayetleri değil; Hz. Muhammed'in (s.a.v.) söz, fiil ve onayları da önemlidir.

Fıkıh dersinin içeriğini; ibadet, ahlak ve sosyal hayat ile ilgili konular oluşturmaktadır. Bu derste öğrencilere teorik bilgiler vermenin yanı sıra davranış kazandırma da amaçlanmaktadır.

Fıkıh dersinin alt yapısını; Temel Dini Bilgiler, Tefsir, Hadis ve diğer meslek dersleri oluşturmaktadır. Bu derslerde verilen bilgilerin edinilmesi, Fıkıh dersinin amacına ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Fıkıh Dersi Öğretim Programı beş üniteden oluşmaktadır.

Fıkıh Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Fıkıh ilminin Müslüman'ın günlük yaşamındaki önemini fark etmesi,
- Fıkıh ilminin temel ilke ve konularını açıklaması,
- Fıkıh ilminin tarihî sürecini ve temel kaynaklarını açıklaması,
- İbadetlerin yapılışları ile ilgili hükümleri açıklaması ve ibadetleri uygulaması,
- Sosyal hayatta kişiyi ilgilendiren meselelere duyarlı olması,
- Sosyal hayatın değişimine bağlı olarak ortaya çıkan yeni durumları, Kur'an-ı Kerim ve sünnetin rehberliğinde fıkhi mirasımızdan faydalanarak yorumlaması amaçlanmaktadır.

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Fıkıh Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin fıkhi mirasımızı bütüncül bir bakış açısıyla görmeleri ve öğrenmeleri esasına dayanmaktadır. Konu ve kazanımlar işlenirken bu esas göz önünde bulundurulmalıdır.
2. Fıkıh dersinde her ünitenin sonunda ünite içeriğine uygun, fıkıh ile ilgili okuma metinlerine yer verilmelidir.
3. Fıkıh, Hadis ve Tefsir gibi derslerde usül konuları öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve kavrama düzeyleri dikkate alınarak somut örnekler ile açıklanmalıdır.

2.3. KAVRAMLAR

- Adalet
- Azimet
- Bağy
- Beraet-i zimmet
- Beyt-i atik
- Cehd
- Cemerat
- Cizye
- Davet
- Diyet
- Ehliyet
- Fakih
- Farz
- Fetva
- Fey
- Fidye
- Fıkıh
- Fıkıh usulü
- Fukaha-i seb'a
- Ganimet
- Had
- Haraç
- Haram
- Havl-i havelan
- Hayız
- Hedy
- Helal
- Hüküm
- İcma
- İctihad
- İftar
- İkrah
- İmsak
- İrşad
- İrtidat
- İstibra
- İstihaza
- İstihsan
- İstilam
- İstinca
- İstishab
- Karz
- Kaza
- Kazf
- Kefaret
- Kısas
- Kıyas
- Küfüvvet
- Lahik
- Maslahat
- Mecelle
- Megazi
- Mehir
- Mekâsıdu'ş-şeria
- Mendub
- Mesalih-i mürsele
- Mesbuk
- Metaf
- Mezhep
- Mücahede
- Müctehid
- Müfsit
- Muharremat
- Müdrik
- Mükellef
- Müstehab
- Nafaka
- Nafile
- Nahr
- Nas
- Nifas
- Nikâh
- Nisap
- Öşür
- Radâ
- Riba
- Ruhsat
- Ruyet-i hilal
- Sa'y
- Sadaka-i fıtr
- Sahabe
- Sahur
- Saime
- Sarf
- Şavt
- Sedd-i zerâi
- Şer'u men kablena
- Siyer
- Sünnet
- Tâbiîn
- Taharet
- Talak
- Tavaf
- Tazir
- Tebe-i tâbiîn
- Tefrik
- Teklif
- Teşri
- Vacip
- Vakfe
- Velayet
- Veli
- Yevm-i şek
- Zebh

2.4. FIKIH DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Fıkıh İlmi	5	10
2.	Fıkıh İlminin Doğuşu, Gelişmesi ve İctihad	11	14
3.	Fıkhi Hükümler ve Kaynakları	7	10
4.	İbadât	13	24
5.	Muamelât ve Ukûbât	5	14
TOPLAM		41	72

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE
FIKIH İLMİ	**FIKIH İLMİNİN DOĞUŞU, GELİŞMESİ VE İCTİHAD**	**FIKHİ HÜKÜMLER VE KAYNAKLARI**	**İBADÂT**	**MUAMELÂT VE UKÛBÂT**
1. Fıkıh İlminin Tanımı, Amacı ve Önemi 2. Fıkhın Konusu ve Kapsamı 3. Fıkıh ile Fıkıh Usulü İlişkisi 4. Fıkıh İlminin Diğer İlimlerle İlişkisi 5. Fıkıh İlminin Temel İlkeleri 5.1. Tekliflerde Kolaylık 5.2. Helallerde Genişlik 5.3. Kamu Yararının Gözetilmesi 5.4. Adaletin Gözetilmesi	1. Fıkhın Başlangıç Dönemi ve İctihad 1.1. Hz. Peygamber Dönemi 1.2. Sahabe Dönemi 1.3. Tâbiîn Dönemi 1.4. İctihad 1.4.1. İctihad ve İctihadın Konusu 1.4.2. İctihadın Şartları 1.4.3. İctihadın Gerekliliği 2. Mezheplerin Oluşum Dönemi 2.1. Fıkıh Mezheplerinin Doğuşunu Hazırlayan Sebepler 2.2. Fıkhi Mezhepler 2.2.1. Hanefi Mezhebi 2.2.2. Maliki Mezhebi 2.2.3. Şafii Mezhebi 2.2.4. Hanbeli Mezhebi 3. Fıkıh İlminde Mezhepler Sonrası Gelişmeler 3.1. Fıkhın Kanunlaştırılması 3.2. Fıkıh İlminde Yeni Gelişmeler	1. Ehliyet 1.1. Ehliyetin Şartları 1.2. Ehliyeti Kısıtlayan Durumlar 2. Hüküm 2.1. Vad'i Hükümler 2.2. Teklifî Hükümler: Ef'al-i Mükellefin 3. Azimet ve Ruhsat 4. Fıkhi Hükümlerin Delilleri 4.1. Asli Deliller 4.1.1. Kitap 4.1.2. Sünnet 4.2. Fer'i Deliller 4.2.1. İcma 4.2.2. Kıyas 4.2.3. Sahabe Kavli 4.2.4. İstihsan 4.2.5. Mesalih-i Mürsele 4.2.6. Örf 4.2.7. Sedd-i Zerâi 4.2.8. İstishab 4.2.9. Şer'u Men Kablena	1. Namaz 1.1. Ezan ve Kâmet 1.2. Namazın Farziyeti ve Önemi 1.3. Namazla İlgili Hükümler 1.4. Namaz Çeşitleri 1.5. İmamet ve Cemaatle Namaz 2. Zekât 2.1. Zekâtın Farziyeti ve Önemi 2.2. Zekât ve Sadaka İlgili Kavramlar ve Hükümler 3. Ramazan Ayı ve Oruç 3.1. Orucun Farziyeti ve Önemi 3.2. Oruçla İlgili Kavram ve Hükümler 3.3. Oruç Çeşitleri 4. Hac 4.1. Haccın Farziyeti ve Önemi 4.2. Hac ve Umreyle İlgili Kavram, Mekân ve Hükümler 5. Kurban 5.1. Kurbanın Vücubiyeti ve Önemi 5.2. Kurbanla İlgili Hükümler 6. Cihad 6.1. Cihadla İlgili Temel Kavram ve Hükümler 6.2. Mekki ve Medeni Ayetlerde Cihad	1. Sosyal Hayat 1.1. Aile Hayatı ve Hükümleri 1.1.1. Nikâh 1.1.2. Boşanma 1.1.3. Miras 2. Ekonomik Hayat 2.1. Mülkiyet Hukuku 2.2. Helal Kazanç 2.3. Akitler 2.4. Karz 2.5. Sarf 2.6. Faiz 2.7. Borsa 2.8. Sigorta 2.9. Enflasyon 2.10. Hileli Satışlar 2.11. Karaborsacılık 2.12. Yapay Olarak Fiyatlarla Oynama 3. İslam Ceza Hukuku: Ukûbât

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. FIKIH İLMİ	1. Fıkıh İlminin Tanımı, Amacı ve Önemi 2. Fıkhın Konusu ve Kapsamı 3. Fıkıh İle Fıkıh Usulü İlişkisi 4. Fıkıh İlminin Diğer İlimlerle İlişkisi 5. Fıkıh İlminin Temel İlkeleri 5.1. Tekliflerde Kolaylık 5.2. Helallerde Genişlik 5.3. Kamu Yararının Gözetilmesi 5.4. Adaletin Gözetilmesi	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Fıkıh ilminin tanımını, amacını ve önemini açıklar. 2. Fıkhın konusunu ve kapsamını açıklar. 3. Fıkıh ile fıkıh usulü ilişkisini temellendirir. 4. Fıkıh ilminin diğer bilimlerle ilişkisini kurar. 5. Fıkıh ilminin temel ilkelerini örneklerle açıklar.	Ünite sonunda Fıkıh usülü ve Fıkıh ile ilgili Türkçe olarak yazılan veya Türkçeye tercüme edilen eserlerden en fazla on tanesinin kısa künyesi verilecektir. 1. kazanımda fıkıh ilminin farklı tanımlarına yer verilecek, fıkıh ilminin amacı açıklanırken mekâsıdu'ş-şeria üzerinde durulacaktır. Ayrıca ünite konularında yer alan temel kavramlara değinilecek ve bunlarla ilgili etkinlikler yapılacaktır. 2. kazanımda ibadet ve sosyal ilişkilerin fıkıh ilminin kapsamı içinde yer aldığı vurgulanacaktır. Ayrıca fıkıh hukuk ilişkisine de değinilecektir. 4. kazanımda fıkıh ilminin Temel İslam Bilimleri, fen, matematik ve sosyal bilimler ile ilişkisine değinilecek; ayrıca fıkıh ahlak ilşkisine de vurgu yapılacaktır. 5. kazanımda helal ve haram koyma yetkisinin Allah ve Resulüne ait olduğu vurgulanacaktır. **Kavramlar:** Fıkıh, fakih, fıkıh usulü, adalet, teklif, maslahat, helal, haram, mekâsıdu'ş-şeria.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. FIKIH İLMİNİN DOĞUŞU, GELİŞMESİ VE İCTİHAD	1. Fıkhın Başlangıç Dönemi ve İctihad 1.1. Hz. Peygamber Dönemi 1.2. Sahabe Dönemi 1.3. Tâbiîn Dönemİ 1.4. İctihad 1.4.1. İctihad ve İctihadın Konusu 1.4.2. İctihadın Şartları 1.4.3. İctihadın Gerekliliği 2. Mezheplerin Oluşum Dönemi 2.1. Fıkıh Mezheplerinin Doğuşunu Hazırlayan Sebepler 2.2. Fıkhi Mezhepler 2.2.1. Hanefi Mezhebi 2.2.2. Maliki Mezhebi 2.2.3. Şafii Mezhebi 2.2.4. Hanbeli Mezhebi 3. Fıkıh İlminde Mezhepler Sonrası Gelişmeler 3.1. Fıkhın Kanunlaştırılması 3.2. Fıkıh İlminde Yeni Gelişmeler	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Başlangıç dönemi fıkhi faaliyetleri açıklar. 2. İctihad kavramını naslarla temellendirir. 3. İctihadın şartlarını ve gerekliliğini açıklar. 4. Sosyal değişim ile ictihadın gerekliliği arasında ilişki kurar. 5. Fıkhi mezheplerin oluşumunu hazırlayan sebepleri değerlendirir. 6. Fıkhi mezheplerin belirgin özelliklerini sıralar. 7. Müctehidlerin fıkhi sorunlara çözüm üretme yöntemlerini örneklerle açıklar. 8. Fıkhi mezheplerin İslam'ı yaşamada gerekliliğini fark eder. 9. Fıkıh tarihinde kanunlaştırma çalışmalarını açıklar. 10. Fıkıh ilmindeki yeni gelişmelerin farkında olur. 11. Fıkhi mirasımızdaki ilkelerle güncel meselelerin çözülebileceğini kavrar.	1. kazanımda Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ictihadlarının yanı sıra, sahabe ve tâbiîn dönemi müctehidlerine ve bunların ictihadlarına örnekler verilecektir. Ayrıca her sahabenin ictihad yetkisine haiz olmadığına değinilecektir. 3. kazanımda kazanımda fıkhi konularda fikir beyan edebilmek için yeterli donanıma sahip olmanın gerekliliğine vurgu yapılacaktır. 4. kazanımda zamanın değişmesiyle helallerin haram, haramların helal addedilemeyeceğine; ancak sosyal hayatın değişken yapısı nedeniyle ictihadların mekân, zaman ve şartlara göre farklılık arz edebileceğine vurgu yapılacaktır. Ayrıca ictihadların kitap ve sünnetin açık hükümlerine aykırı olamayacağına ve nas varken ictihada lüzüm olmadığına değinilecektir. 5. kazanımda nassın sübutu ile ilgili ihtilfalar, nassın anlaşılmasındaki ihtilaflar, müteâriz nasların telifi veya bu nasları tercihindeki ihtilaflar, usül kaidelerindeki ihtilaflar, hüküm çıkarma metodlarındaki ihlaflar ve müctehidlerin bazı hadislere ulaşıp ulaşamamasından kaynaklanan ihtiflar verilecektir. 6. kazanımda Caferilik mezhebinden ve bu mezhebin usül konusunda diğer mezheplerden ayrıldığı hususlardan kısaca bahsedilecektir. Ayrıca Zeydilik hakkında kısa bilgi verilecek ve bu mezhebin Hanefilik ile olan yakınlığına değinilecektir. 7. kazanımda mezhep imamlarının ictihadlarını kendi belirledikleri usuller çerçevesinde yaptıklarına ve mezheplerin dayandığı temel kaynaklara değinilecektir. Ayrıca müctehidlerden verilen ictihad örnekleri, Hanefi ve Şafii âlimlerinin ictihadları ile sınırlandırılacaktır. 8. kazanımda fıkhi mezheplerin zenginlik olduğuna; İslam'ın yaşanmasında zaman, mekân ve şartlara göre kolaylık sağladığına vurgu yapılacaktır. 9. kazanımda Mecelle başta olmak üzere günümüze kadar İslam dünyasında yapılan kanunlaştırma çalışmalarına örnekler verilecektir. 10. kazanımda İslam dünyasında son dönemlerde iktisat ve sağlık üzerine yapılan uluslararası kongre ve sempozyumlara kısaca değinilecektir. **Kavramlar:** İctihad, müctehid, fetva, mecelle, mezhep, nas, sahabe, tâbiîn, İctihad, tebe-i tâbiîn, fukaha-i seb'a.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. FIKHİ HÜKÜMLER VE KAYNAKLARI	1. Ehliyet 1.1. Ehliyetin Şartları 1.2. Ehliyeti Kısıtlayan Durumlar 2. Hüküm 2.1. Vad'i Hükümler 2.2. Teklifî Hükümler: Ef'al-i Mükellefin 3. Azimet ve Ruhsat 4. Fıkhi Hükümlerin Delilleri 4.1. Asli Deliller 4.1.1.Kitap 4.1.2.Sünnet 4.2. Fer'i Deliller 4.2.1. İcma 4.2.2. Kıyas 4.2.3. Sahabe Kavli 4.2.4. İstihsan 4.2.5. Mesalih-i Mürsele 4.2.6. Örf 4.2.7. Sedd-i Zerâi 4.2.8. İstishab 4.2.9. Şer'u Men Kablena	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Ehliyetin şartlarını ve ehliyeti kısıtlayan durumları açıklar. 2. Teklif ve hüküm kavramlarını açıklar. 3. Ef'al-i Mükellefin ile ilgili hükümleri sınıflandırır. 4. Mükellefiyetin şartlarını ve mükellefiyeti ortadan kaldıran durumları açıklar. 5. Zaruri durumlara göre farklı hükümlerin olabileceğini kavrar. 6. Fıkhi hükümlerin delillerine açıklar. 7. Kaynaklardan fıkhi hüküm çıkarma ilkelerini kavrar.	Ünite genelinde yer alan temel kavramlarla ilgili etkinliklere yer verilecektir. 3. kazanımda hükmün çeşitleri (farz, vacib, sünnet, mübah, haram, mekruh ve çeşitleri, müfsit kavramları) örneklerle açıklanacaktır. Ayrıca sünnet konusunda müstehab, mendub ve nafile kavramlarına da değinilecektir. 6. kazanımda edille-i erbaa dışındaki deliller ayrıntıya girilmeden açıklanacaktır. **Kavramlar:** Mükellef, ehliyet, hüküm, ikrah, farz, vacib, sünnet, müstehab, nafile, mübah, haram, mekruh, mendub, müfsit, azimet, ruhsat, icma, kıyas, istihsan, mesalih-i mürsele, sedd-i zerâi, istishab, şer'u men kablena.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. İBADÂT	1. Namaz 1.1. Ezan 1.2. Namazın Farziyeti ve Önemi 1.3. Namazla İlgili Hükümler 1.4. Namaz Çeşitleri 1.5. İmamet ve Cemaatle Namaz 2. Zekât 2.1. Zekâtın Farziyeti ve Önemi 2.2. Zekât ve Sadaka İlgili Kavramlar ve Hükümler 3. Ramazan Ayı ve Oruç 3.1. Orucun Farziyeti ve Önemi 3.2. Oruçla İlgili Kavram ve Hükümler 3.3. Oruç Çeşitleri 4. Hac 4.1. Haccın Farziyeti ve Önemi 4.2. Hac ve Umreyle İlgili Kavram, Mekân ve Hükümler 5. Kurban 5.1. Kurbanın Vücubiyeti ve Önemi 5.2. Kurbanla İlgili Hükümler 6. Cihad 6.1. Cihadla İlgili Temel Kavram ve Hükümler 6.2. Mekki ve Medeni Ayetlerde Cihad	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Ezanın teşri hikmetini ve ezanla ilgili fıkhi hükümleri açıklar. 2. Namazın farziyetini ve önemini fıkhi deliller ile temellendirir. 3. Namaz ile ilgili fıkhi hükümleri açıklar. 4. Cemaatle namaz ve imamet ile ilgili fıkhi hükümleri kavrar. 5. Orucun farziyetini ve önemini fıkhi deliller ile temellendirir. 6. Oruç ile ilgili kavram ve hükümleri açıklar. 7. Zekât farziyetini ve önemini fıkhi deliller ile temellendirir. 8. Zekât ile ilgili kavram ve hükümleri açıklar. 9. Haccın farziyetini ve önemini fıkhi deliller ile temellendirir. 10. Hac ve umre ile ilgili fıkhi hükümleri açıklar. 11. Kurban ile ilgili fıkhi delil ve hükümleri açıklar. 12. Cihadla ilgili temel kavram ve hükümleri açıklar. 13. Cihad ibadetini ayetler ışığında açıklar.	Ünite konuları usül konularıyla ilişkilendirilerek fıkhi delilleriyle birlikte ele alınacaktır. Ayrıca ibadetlerle ilgili Şafiî mezhebinin görüşlerine de kısaca yer verilecektir. 1. kazanımda ezanın şiar olma özelliğine değinilecektir. Ayrıca müezzinlikle ile ilgili hükümlere yer verilecektir. 2. kazanımda namazın teşri tarihi ve hikmetine vurgu yapılacaktır. 3.kazanımda namazın şartları ve rükünlerine; taharet (abdest, gusül ve teyemmüm) konularına; namazın vacipleri, sünnetleri, mekruhları ve namazı bozan durumlar ve ta'dil-i erkâna; sehiv ve tilavet secdelerine; kerahet vakitlerine; hastalık, seferilik ve kadınlara özel hallerde namaz ve taharet konuları ile kaza namazına ayrıntıya girilmeden değinilecek; namazı terketme ile ilgili fıkhi hükümlere yer verilecektir. Ayrıca farz ve vacip ve nafile (terâvih, teheccüd, duha, evvâbîn, hüsûf ve küsuf gibi) namazlara kısaca yer verilecek; namazların kılınışına değinilmeyecektir. 4. kazanımda lahik, müdrik ve mesbuk kavramları ile cuma namazıyla ilgili fıkhi hükümlere de yer verilecektir. 5. kazanımda zekâtın; teşri tarihi (Mekke'de emredilip Medine'de kurumsallaştığına) ile hikmetine ve fakirlik probleminin çözüm yollarından biri olduğuna vurgu yapılacaktır. Ayrıca zekât vermekten imtina edenlerle ile ilgili hükümler İslam tarihinden örneklerle açıklanacaktır. 6. kazanımda zekâtla ilgili kavramlar, zekât verecek kişiler, zekât verilecek kişiler, zekâtı verilecek mallar konuları ele alınacak; ayrıca şirketlerin, ticari mallların, madenlerin ve lüks tüketim mallarının zekâtı üzerinde kısaca durulacaktır. 7. kazanımda Peygamberimizin Mekke'deki orucuna ve orucun teşri tarihine ve hikmetine de değinilecektir. 8. kazanımda ruyet-i hilal, imsak, iftar, sahur, yevm-i şek, itikâf ve sadaka-i fıtr, fidye, kaza, kefaret kavramları açıklanacak; farz, vacip ve nafile oruçlara kısaca yer verilecektir. 9. kazanımda haccın şiar olma özelliği ile teşri tarihi ve hikmetine de değinilecektir. 10. kazanımda hac, umre, beyt-i atik, isti'lam, metaf, şavt, tavaf, vakfe, teşrik tekbiri, sa'y, cemerat kavramlarına da kısaca yer verilecektir. Ayrıca vekâleten hac ve umre konusuna da değinilecektir. 11. kazanımda kurbanın hikmetine, Hz. Âdem'den (a.s.) beri var olan bir ibadet olduğuna, kurban edilecek hayvanların özelliklerine, vekâlet ile kurban kesimine ve teşrik tekbirlerine de kısaca değinilecektir. Ayrıca kurbanın fakirlik probleminin çözüm yollarından biri olduğuna da vurgu yapılacaktır. 12. kazanımda cihad kavramı anlam genişliği göz önünde bulundurularak savaş ile sınırlandırılmadan tüm boyutlarıyla ele alınacak ve günümüzde bu kavramın istismar edildiğine vurgu yapılacak; cihadın farzı ayın ve farz-ı kifaye olduğu durumlara değinilecektir. Bu kapsamda siyer, megazi, cehd, mücahede, davet, tebliğ, irşad, emr-i bi'l-maruf, nehy-i anil münker, irtidat, terör (bağy), cizye, haraç, fey, ganimet, esir kavramlarına yer verilecektir. Ayrıca İslam'da savaş hukuku ve ahlakı bağlamında savaşta yaşlılara, çocuklara, kadınlara, eli silah tutmayan kişilere, mabetlere, ibadetiyle meşgul olan din adamlarına dokunulmaması gibi ilkeler örneklerle açıklanacak; Hz. Ömer'in Kudüs, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul ve Bosna emannamelerinden örnekler verilecektir. **Kavramlar:** Taharet, istinca, istibra, istihaza, hayız, nifas, lahik, müdrik, mesbuk, teşri, fidye, kaza, kefaret, nisap, havl-i havelan, saime, öşür, ruyet-i hilal, imsak, iftar, sahur, yevm-i şek, sadaka-i fıtr, beyt-i atik, istilam, metaf, şavt, tavaf, vakfe, sa'y, cemerat, hedy, nahr, zebh, siyer, megazi, cehd, mücahede, davet, irşad, irtidat, bağy, cizye, haraç, fey, ganimet.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. MUAMELÂT VE UKÛBÂT	1. Sosyal Hayat 1.1. Aile Hayatı ve Hükümleri 1.1.1.Nikâh 1.1.2.Boşanma 1.1.3.Miras 2. Ekonomik Hayat 2.1. Mülkiyet Hukuku 2.2. Helal Kazanç 2.3. Akitler 2.4. Karz 2.5. Sarf 2.6. Faiz 2.7. Borsa 2.8. Sigorta 2.9. Enflasyon 2.10. Hileli Satışlar 2.11. Karaborsacılık 2.12. Yapay Olarak Fiyatlarla Oynama 3. İslam Ceza Hukuku: Ukûbât	Bu ünitenin sonunda öğrenciler; 1. Nikâh ve talak ile ilgili kavram ve hükümleri delilleriyle açıklar. 2. Miras ile ilgili kavram ve hükümleri delilleriyle açıklar. 3. İslam'ın mülkiyet ile ilgili hükümlerini ayet ve hadislerle açıklar. 4. İslam'ın ekonomik hayat ile ilgili düzenlemelerini açıklar. 5. İslam ceza hukukunun temel ilke ve kavramlarını kavrar.	Ünite konuları usül konularıyla ilişkilendirilerek fıkhi delilleriyle birlikte ele alınacaktır. Ayrıca ibadetlerle ilgili Şafiî mezhebinin görüşlerine de kısaca yer verilecektir. 1. kazanımda nişan, nikâh ve nikâhla ilgili şartlar, veli, velayet, küfüvvet, mehir, talak (sarih ve kinayeli lafızlarla talak), nafaka, muharremat, süt akrabalığı, süt bankası ile ilgili hükümlere kısaca değinilecektir. 3. kazanımda İslam mülkiyet ilişkisi illet ve hikmet boyutuyla ele alınacak; mülkün sahibinin Allah olduğuna ve kulun mülkü emaneten temlik ettiğine değinilecektir. 4. kazanımda konular fıkhi hüküm ve delilleriyle birlikte ele alınacak; "Faiz" konusunda "bankacılık sistemine";"Helal Kazanç" konusunda helal ticaret, helal beslenme, genetiği ve öz nitelikleri ile oynanmış bazı gıdaların zararlarına değinilecek; ayrıca şüpheli şeylerden uzak durmayı öğütleyen hadislerden örnekler verilecektir. 5. kazanımda suç, ceza, had, tazir, kısas, diyet, kazf kavramları verilecek; had ve tazir cezaları ile ilgili ayrıntılara girilmeyecek; İslam ceza hukukundaki yaptırımlar, illet ve hikmet boyutuyla ele alınacak; adalet, beraet-i zimmet, suçun şahsiliği, suç ceza dengesi gibi temel ilkelere değinilecektir. **Kavramlar:** Nikâh, veli, velayet, küfüvvet, mehir, talak, tefrik, nafaka, muharremat, radâ, karz, sarf, riba, had, tazir, kısas, diyet, kazf, bağy, beraet-i zimmet.

TEFSİR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3. TEFSİR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

3.1. TEFSİR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Allah'ın (c.c.) muradını, beşerin idraki oranında ortaya koymaya çalışan tefsir; Kur'an-ı Kerim'in anlaşılmasını hedefleyen ve bununla ilgili yöntem ve teknikleri ortaya koyan ilim dalıdır. Tefsir, Kur'an-ı Kerim'i sistematik bir şekilde yorumlayarak diğer dinî ilimlere kaynaklık etmektedir. Bu bakımdan İslam dininin anlaşılması için geliştirilmiş disiplinler arasında tefsirin ayrıcalıklı bir yeri bulunmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'in doğru anlaşılabilmesi için Peygamberimizin sünneti, sahabenin Kur'an'ı anlama biçimi, vahyin indiği dönemin tarihî şartları ile Arapçanın özelliklerinin bilinmesi gerekmektedir. Tefsir ilmi, bunları yerine getirerek ayetlerin anlamlarını doğru bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Müslümanlar, tefsir ilminin ortaya koyduğu veriler sayesinde Kur'an-ı Kerim'i daha kolay anlama ve içselleştirme imkânı bulmaktadır.

Tefsir Dersi Öğretim Programı ile Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin İslam kültürünün önemli bir unsurunu oluşturan tefsir geleneğinden yararlanarak Kur'an-ı Kerim'i tanımaları ve anlamaları için gereken temel becerileri kazanmaları, ayrıca diğer dinî ilimleri de daha iyi kavramaları hedeflenmiştir.

Tefsir Dersi Öğretim Programı beş ünite olarak yapılandırılmıştır. Tefsir Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Kur'an-ı Kerim'in okunması, anlaşılması ve kendisiyle amel edilmesi gereken bir kitap olduğunu kavraması,
- Kur'an-ı Kerim'in indiği tarihî ve sosyolojik zemini tanıması,
- Kur'an-ı Kerim'in ana konularını açıklaması,
- Tefsirin, Kur'an-ı Kerim'i açıklayan ve yorumlayan bir disiplin olduğunu kavraması,
- Tefsir kaynaklarından yararlanma yöntemini kavraması,
- Tefsir ilmi ile diğer temel İslami ve beşerî bilimler arasında ilişki kurması,
- Kur'an-ı Kerim'in ilke ve değerleriyle hayatına yön vermesi amaçlanmaktadır.

3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Tefsir dersinde konu ve kazanımlar; öğrencilerin Kur'an'ı bütüncül olarak kavramalarına ve Kur'an merkezli bir bakış açısı geliştirmelerine yönelik etkinliklerle desteklenmelidir.
2. Tefsir dersinde Kur'an-ı Kerim'in ana konularının daha iyi kavranabilmesi için Peygamberimizin sünneti, sahabenin Kur'an'ı anlama biçimi, vahyin indiği dönemin tarihî şartları, Arap filolojisinin özellikleri ile beşerî bilimlerin ortaya koyduğu verilerden faydalanılmalıdır.
3. Tefsir dersinde, öğrencilerin Kur'an-ı Kerim'den kendi düzeylerine göre ilke ve değerler çıkarmalarına yönelik etkinlikler yapılmasına ve bu etkinliklerde tefsir geleneğinin (Taberî, İbni Kesir, Zemahşerî, Razî, Kurtubî, Âlûsi, Celaleyn, Fi Zilali'l-Kur'an, Safvetü't-Tefasir gibi) birikimlerinden yararlanılmasına özen gösterilmeli ve temel tefsir kaynakları öğrencilere tanıtılmalıdır.
4. Tefsir metinlerine yönelik etkinliklerde önce öğretmenin gözetiminde ayet/surelerin mealleri, sonra da yorumları yapılmalıdır. Etkinliklerden önce öğrencilerden, farklı tefsirlerden söz konusu ayet/sureler ile ilgili araştırma yaparak gelmeleri istenmelidir.

3.3. KAVRAMLAR

- Ahiret
- Arz
- Asr
- Belagat
- Dirayet
- Esbab-ı nüzul
- Fıtrat
- Hadis
- Hafız
- Halife
- İnzal
- İsra
- Kıyamet
- Kurra
- Mead
- Meal
- Mebde
- Misak
- Mukabele
- Müevvel
- Müfesser
- Müfessir
- Nahiv
- Nübüvvet
- Rivayet
- Rububiyet
- Sahabe
- Sarf
- Sebeb-I nüzul
- Sünnet
- Tâbiîn
- Tedric
- Tedvin
- Tefekkür
- Tefsir
- Tenzil
- Tercüme
- Tevil
- Ulûhiyet
- Vahiy

3.4. TEFSİR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Kur'an-ı Kerim Tarihi	8	10
2.	Tefsir İlmi ve Kavramları	7	14
3.	Tefsir Tarihi	7	12
4.	Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama	7	14
5.	Örnek Metinlerle Kur'an Tefsiri	3	22
TOPLAM		**32**	**72**

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE
KUR'AN-I KERİM TARİHİ	**TEFSİR İLMİ VE KAVRAMLARI**	**TEFSİR TARİHİ**	**KUR'AN'I ANLAMA VE YORUMLAMA**	**ÖRNEK METİNLERLE KUR'AN TEFSİRİ**
1. Kur'an-ı Kerim ve Gönderiliş Amacı 2. Kur'an- ı Kerim'in Nüzul Ortamı 3. Vahyin Geliş Süreci 4. Vahyin Yazılması ve Korunması 5. Tefsirden Tefekküre 5.1. Fatiha Suresi ve Tefsiri 5.2. Bakara Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri 5.3. Alâk Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri	1. Tefsir İlminin Tanımı ve Amacı 2. Tefsir İlminin Temel Kavramları 2.1. Tefsir 2.2. Tevil 2.3. Meal ve Tercüme 3. Tefsirle İlgili Diğer Terim ve İlimler 3.1. Mekkîlik ve Medenîlik 3.2. Esbab-ı Nüzul 3.3. Nasih ve Mensuh 3.4. Muhkem ve Müteşabih 3.5. Garibu'l-Kur'an 3.6. İ'câzu'l-Kur'an 3.7. Vücuh ve Nezâir 3.8. Huruf-ı Mukatta'a 3.9. Meseller 3.10. Kıssalar 3.11. Mecazlar ve Deyimler 4. Tefsirden Tefekküre 4.1. Fil Suresi ve Tefsiri 4.2. Kureyş Suresi ve Tefsiri 4.3. Hucurat Suresi 10-12. Ayetler ve Tefsiri	1. Tefsirin İlk Dönemi 1.1. Hz. Peygamber Dönemi 1.2. Sahabe Dönemi 1.3. Tâbiîn Dönemi 2. Tedvin Dönemi ve Sonrasındaki Gelişmeler 3. Türkçe Tefsir ve Meal Çalışmaları 4. Tefsirden Tefekküre 4.1. Maun Suresi ve Tefsiri 4.2. Kevser Suresi ve Tefsiri 4.3. Bakara Suresi 285-286. Ayetler ve Tefsiri	1. Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama 2. Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama Yönteminde Temel İlkeler 2.1. Arap Diline Vukufiyet 2.2. Kur'an'ın Kur'an ile Tefsiri 2.3. Kur'an'ın Sünnet ile Tefsiri 2.4. Kur'an'ın Sahabe ve Tâbiîn Görüşleri ile Tefsiri 2.5. Nüzul Ortamını Dikkate Alma 2.6. Bilimsel Verilerden Faydalanma 3. Tefsirden Tefekküre 3.1. Tebbet Suresi ve Tefsiri 3.2. Nasr Suresi ve Tefsiri 3.3. Haşr Suresi 21-24. Ayetler ve Tefsiri	1. Örnek Metinlerle Kur'an'ın Ana Konuları 1.1. Allah 1.2. İnsan 1.3. Nübüvvet 1.4. Dünya 1.5. Ahiret 2. Arapça Tefsir Metinleri 2.1. Asr Suresi 2.2. Kâfirûn Suresi 2.3. İsrâ Suresi 23-39. Ayetler 2.4. Mü'minûn Suresi 1-10. Ayetler 3. Tefsirden Tefekküre 3.1. Felâk Suresi ve Tefsiri 3.2. Nas Suresi ve Tefsiri

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. KUR'AN-I KERİM TARİHİ	1. Kur'an-ı Kerim ve Gönderiliş Amacı 2. Kur'an- ı Kerim'in Nüzul Ortamı 3. Vahyin Geliş Süreci 4. Vahyin Yazılması ve Korunması 5. Tefsirden Tefekküre 5.1. Fatiha Suresi ve Tefsiri 5.2. Bakara Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri 5.3. Alak Suresi 1-5. Ayetler ve Tefsiri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Kur'an-ı Kerim'in isimlerini açıklar. 2. Kur'an'ın gönderiliş amacını kavrar. 3. Kur'an'ın vahyedildiği ortamın özelliklerini yorumlar. 4. Vahyin geliş sürecini açıklar. 5. Vahyin yazılması, korunması ve çoğaltılması ile ilgili süreci açıklar. 6. Fatiha suresinden ilke ve değerler çıkarır. 7. Bakara suresi 1-5. ayetleri yorumlar. 8. Alâk suresi 1-5. ayetleri yorumlar.	1. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim'in tanımlarına da yer verilecektir. 4. kazanım işlenirken vahyin geliş şekillerine değinilecektir. 5. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim'in toplanması, çoğaltılması, noktalanması ve harekelenmesiyle ilgili sürece kısaca değinilecektir. Ayrıca Kur'an'ın korunmuşluğuna ve değiştirilemezliğine vurgu yapılacak; bu çerçevede Peygamberimizin Kur'an-ı Kerim'i Cebrail'e arzı, namazlarda okunması, hafızların yetiştirilmesi, mukabele gibi yöntemlerden de bahsedilecektir. 6, 7 ve 8. kazanımlar işlenirken ayetlerin Arapça metni yazılarak ayetlerin açıklanmasında ve yorumlanmasında başta klasik tefsirler olmak üzere çeşitli tefsir metinlerinden faydalanılacaktır. **Kavramlar:** Vahiy, tefsir, tefekkür, esbab-ı nüzul, inzal, tenzil, tedric, arz, mukabele.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. TEFSİR İLMİ VE KAVRAMLARI	1. Tefsir İlminin Tanımı ve Amacı 2. Tefsir İlminin Temel Kavramları 2.1. Tefsir 2.2. Tevil 2.3. Meal ve Tercüme 3. Tefsirle İlgili Diğer Terim ve İlimler 3.1. Mekkîlik ve Medenîlik 3.2. Esbab-ı Nüzul 3.3. Nasih ve Mensuh 3.4. Muhkem ve Müteşabih 3.5. Garibu'l-Kur'an 3.6. İ'câzu'l-Kur'an 3.7. Vücuh ve Nezâir 3.8. Huruf-ı Mukatta'a 3.9. Meseller 3.10. Kıssalar 3.11. Mecazlar ve Deyimler 4. Tefsirden Tefekküre 4.1. Fil Suresi ve Tefsiri 4.2. Kureyş Suresi ve Tefsiri 4.3. Hucurat Suresi 10-12. Ayetler ve Tefsiri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Tefsir ilminin tanımını ve amacını açıklar. 2. Tefsirle ilgili temel kavramları açıklar. 3. Tefsir, tevil, meal ve tercüme kavramları arasında ilişki kurar. 4. Tefsirle ilgili terim ve ilimlerin Kur'an'ı yorumlamada önemini fark eder. 5. Fil suresini yorumlar. 6. Kureyş suresini yorumlar. 7. Hucurat suresi 10-12. ayetlerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite sonunda Türkçe olarak yazılan Tefsir usülü ile ilgili eserlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. 3. kazanım işlenirken "tefsir ve tevil" yerine Türkçede "yorum" kavramının da kullanıldığı belirtilecektir. Kur'an'ın hiçbir dile birebir çevrilemeyeceğine, mealin Kur'an'ın kendisi olmadığına, meallerdeki farklılıkların sebeplerine, çeviri ve mealle namaz kılınamayacağına vurgu yapılacaktır. Ayrıca bir müfessirde bulunması gereken şartlara da değinilecektir. 4. kazanımda İ'câz ile îcâz arasındaki vurgulanacak; kâfir, fâsık, kıyamet gibi bazı kavramların farklı ilmi disiplinlere göre anlam değişikliğine uğradığına değinilecektir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim'de "yaratma" kavramını ifade etmek için kullanılan farklı kelimelere yer verilecek; bu kelimelerden bazılarının sadece Allah için kullanıldığına bazılarının ise insanlar için de kullanılabileceğine değinilecektir. 5, 6 ve 7. kazanımlar işlenirken ayetlerin Arapça metni yazılarak ayetlerin açıklanmasında ve yorumlanmasında başta klasik tefsirler olmak üzere çeşitli tefsir metinlerinden faydalanılacaktır. **Kavramlar:** Tefsir, müfessir, müfesser, tevil, müevvel, meal, tercüme

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. TEFSİR TARİHİ	1. Tefsirin İlk Dönemi 1.1. Hz. Peygamber Dönemi 1.2. Sahabe Dönemi 1.3. Tâbiîn Dönemi 2. Tedvin Dönemi ve Sonrasındaki Gelişmeler 3. Türkçe Tefsir ve Meal Çalışmaları 4. Tefsirden Tefekküre 4.1. Maun Suresi ve Tefsiri 4.2. Kevser Suresi ve Tefsiri 4.3. Bakara Suresi 285-286. Ayetler ve Tefsiri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) Kur'an tefsirine örnekler verir. 2. Sahabe ve Tâbiîn Dönemi tefsir çalışmalarının özelliklerini açıklar. 3. Tedvin Dönemi ve sonrasında Tefsir ilmi ile ilgili yapılan çalışmaları özelliklerine göre sınıflandırır. 4. Kur'an'ın anlaşılmasında Türkçe tefsir ve meal çalışmalarının yerini fark eder. 5. Maun suresinden ilke ve değerler çıkarır. 6. Kevser suresinden ilke ve değerler çıkarır. 7. Bakara suresi 285-286. ayetleri yorumlar.	Ünite sonunda Türkçe'ye tercüme edilen tefsirlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. 3. kazanım işlenirken Tedvin Dönemi'ndeki rivayet ve dirayet tefsir ayrımı, ayrıntılara girilmeden ele alınacak; bu dönemin önemli eserlerine kısaca değinilecektir. 4. kazanım işlenirken Türkçe tefsir çalışmaları; Konyalı Mehmed Vehbi, Elmalılı M. Hamdi Yazır, Ömer Nasuhi Bilmen ve Celal Yıldırım gibi müfessirler ve eserlerinden örnekler verilecektir. Türkçe meal çalışmalarından örnekler verilecektir. Ayrıca Arapça tefsir yazan Türk müfesirler ve eserlerine (İmam Maturidi, Zemahşeri, Ebu's-Suud Efendi ve İsmail Hakkı Bursevî) de kısaca değinilecektir. 5, 6 ve 7. kazanımlar işlenirken ayetlerin Arapça metni yazılarak ayetlerin açıklanmasında ve yorumlanmasında başta klasik tefsirler olmak üzere çeşitli tefsir metinlerinden faydalanılacaktır. **Kavramlar:** Sahabe, tâbiîn, tedvin, hafız, kurra, rivayet, dirayet.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. KUR'AN'I ANLAMA VE YORUMLAMA	1. Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama 2. Kur'an'ı Anlama ve Yorumlama Yönteminde Temel İlkeler 2.1. Arap Diline Vukufiyet 2.2. Kur'an'ın Kur'an ile Tefsiri 2.3. Kur'an'ın Sünnet ile Tefsiri 2.4. Kur'an'ın Sahabe ve Tâbiîn Görüşleri ile Tefsiri 2.5. Nüzul Ortamını Dikkate Alma 2.6. Bilimsel Verilerden Faydalanma 3. Tefsirden Tefekküre 3.1. Nasr Suresi ve Tefsiri 3.2. Tebbet Suresi ve Tefsiri 3.3. Haşr Suresi 21-24. Ayetler ve Tefsiri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Kur'an'ı anlama ve yorumlamanın önemini kavrar. 2. Kur'an'ı anlama ve yorumlamada temel ilke ve yöntemleri açıklar. 3. Ayetlerin nüzul sebeplerini ve hadisleri bilmenin Kur'an'ı anlamadaki yerini açıklar. 4. Kur'an'ı anlama ve yorumlamada sahabe ve tâbiînin rolünü fark eder. 5. Nasr suresini yorumlar. 6. Tebbet Suresini yorumlar. 7. Haşr suresi 21-24. ayetlerden ilke ve değerler çıkarır.	5, 6 ve 7. kazanımlar işlenirken ayetlerin Arapça metni yazılarak ayetlerin açıklanmasında ve yorumlanmasında başta klasik tefsirler olmak üzere çeşitli tefsir metinlerinden faydalanılacaktır. 7. kazanım işlenirken Esma-i Hüsna konusuna kısaca değinilecektir. **Kavramlar:** Sünnet, hadis, sarf, nahiv, belagat, sebeb-i nüzul.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. ÖRNEK METİNLERLE KUR'AN TEFSİRİ	1. Örnek Metinlerle Kur'an'ın Ana Konuları 1.1. Allah 1.2. İnsan 1.3. Nübüvvet 1.4. Dünya 1.5. Ahiret 2. Arapça Tefsir Metinleri 2.1. Asr Suresi 2.2. Kâfirûn Suresi 2.3. İsrâ Suresi 23-39. Ayetler 2.4. Mü'minûn Suresi 1-10. Ayetler 3. Tefsirden Tefekküre 3.1. Felak Suresi ve Tefsiri 3.2. Nas Suresi ve Tefsiri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Kur'an'ın ana konularını ayetlerle açıklar. 2. Arapça tefsir metinlerini okur ve yorumlar. 3. Felak ve Nas surelerinden ilke ve değerler çıkarır.	1. kazanım işlenirken "Allah" konusunda İhlas suresi ve Bakara suresi 255. ayet; "insan" konusunda İnfitar suresi 6-14. ayetler ile Fecr suresi 15-16. ayetler; "nübüvvet" konusunda Nisa suresi 164-165. ayetler ile Nahl suresi 36. ayet; "dünya" konusunda En'am suresi 32 ayet, Mü'minun suresi 37. ayet, Kasas suresi 60. ayet; "ahiret" konusunda Â'raf suresi 6-9. ayetler ile Yasin suresi 78-81. ayetlerden yararlanılacaktır. 2. kazanım işlenirken "Arapça Tefsir Metinleri" konusunda Taberî, İbni Kesir, Razî, Kurtubî, Zemahşerî, Âlûsi, Celaleyn ve Safvetü't-Tefasir adlı tefsirlerden öğrenci seviyesine uygun örnek metinler seçilecektir. 3. kazanım işlenirken ayetlerin Arapça metni yazılarak ayetlerin açıklanmasında ve yorumlanmasında başta klasik tefsirler olmak üzere çeşitli tefsir metinlerinden faydalanılacaktır. **Kavramlar:** Ulûhiyet, rubûbiyet, nübüvvet, ahiret, mebde, mead, kıyamet, fıtrat, halife, misak, asr, isra.

DİNLER TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM ROGRAMI

4. DİNLER TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

4.1. DİNLER TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Kültürler arası etkileşimin hızlandığı günümüzde diğer dinler hakkında bilgi sahibi olmak büyük önem arz etmektedir. Din hizmeti verecek olanların da genel kültüre ilave olarak dünya üzerinde yaşayan belli başlı dinleri tanıma ihtiyacı bulunmaktadır. Bu ihtiyacı en verimli şekilde karşılayacak olan ders, Dinler Tarihi dersidir.

Dinler Tarihi dersi, din görevlileri için hem genel kültür hem de mesleki açıdan önem arz etmektedir. Günümüzde iletişim ve ulaşım imkânlarının gelişmesi, farklı din mensuplarının bir araya gelme ve karşılaşma ihtimallerini artırmıştır. Bu durumda, toplumu din konusunda aydınlatma görevini yerine getirecek ve din hizmeti sunacak olanların İslam dışındaki dinler hakkında yeterli bilgi edinmeleri gerekmektedir.

Dinler Tarihi; dinlerin inanç, ibadet ve ahlaki yönlerini, metodu ve amacı gereği objektif olarak ele almayı, dinî fenomenleri deskriptif (betimleyici) yöntemle tanıtmayı amaçlayan bir bilim dalıdır.

Dinler Tarihi Dersi Öğretim Programı; Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerinin fenomolojik (olgusal) yaklaşımla dinlerin inanç, ibadet ve ahlaki yönlerini tanımalarını, birlikte yaşama kültürü kazanmalarını ve kendi inançlarını içselleştirmelerini hedeflemektedir.

Dinler Tarihi Dersi Öğretim Programı beş üniteden oluşmaktadır. Dinler Tarihi Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Dinler Tarihi dersinin önemi, yöntemi ve amacını kavraması.
- Din kavramı ve dinler hakkında bilgi sahibi olması,
- İslam'ın diğer dinler arasındaki yeri ve önemini kavraması,
- Dinleri, ortaya çıktığı ve yayıldığı coğrafi bölgelere göre tasnif etmesi,
- Dinleri temel özelliklerine göre (inanç, ibadet, ahlaki öğretiler, semboller vb.) tanıması,
- Türkiye'deki dinleri ve dinî grupları tanıması,
- Farklı din mensuplarıyla sağlıklı iletişim kurma ve birlikte yaşama becerisi kazanması,
- İstismarcı dinî akım ve anlayışları tanıması amaçlanmaktadır.

4.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Dinler Tarihi dersinde konu ve kazanımlar; öğrencilerin fenomolojik (olgusal) yaklaşımla dinleri genel özellikleri ile tanımalarını, diğer dinlerle ilgili temel bilgileri öğrenmelerini destekleyecek etkinliklerle işlenmelidir.
2. Dinler Tarihi dersinde; dinler, kendi metinleri esas alınarak işlenmelidir.

4.3. KAVRAMLAR

- Ahlak
- Din
- Ehl-i kitap
- Ekümeniklik
- Elohim
- Eski Ahit
- Haç
- Haham
- Havra
- İbadet
- İnanç
- Karma
- Kilise
- Kitab-ı Mukaddes
- Meditasyon
- Milel
- Misyonerlik
- Nihal
- Patrik
- Reenkarnasyon
- Ritüel
- Sakrament
- Sembol
- Sinagog
- Şabat
- Tarih-i Edyan
- Tenasüh
- Teslis
- Yahve/Yehova
- Yeni Ahit
- Yoga

4.4. DİNLER TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Dinler Tarihine Giriş	7	12
2.	İslamiyet	5	12
3.	Yahudilik ve Hristiyanlık	8	16
4.	Hint, Çin ve İran Dinleri	12	16
5.	Türkiye'de Bazı Dinî Gruplar	4	16
TOPLAM		**36**	**72**

1.ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE
DİNLER TARİHİNE GİRİŞ	**İSLAMİYET**	**YAHUDİLİK VE HRİSTİYANLIK**	**HİNT, ÇİN VE İRAN DİNLERİ**	**TÜRKİYE'DEKİ BAZI DİNÎ GRUPLAR**
1. Dinin Tanımı 2. Kurumsal Bir Yapı Olarak Din 3. Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi 4. Dinler Tarihinin Tanımı, Konusu ve Metodu 5. Dinler Tarihinin Temel Kaynakları 6. Dinleri Öğrenmenin İslam Açısından Önemi 7. Dinlerin Coğrafi Dağılımı	1. İslamiyet'in Tarihçesi 2. İslamiyet'te İnanç Esasları 3. İslamiyet'te İbadetler 4. İslamiyet'te Ahlaki Değerler	1. Yahudilik 1.1. Yahudiliğin Tarihçesi 1.2. Yahudiliğin İnanç Esasları 1.3. Yahudiliğin Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları 2. Hristiyanlık 2.1. Hristiyanlığın Tarihçesi 2.2. Hristiyanlığın İnanç Esasları 2.3. Hristiyanlığın Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları	1. Hinduizm 1.1. Hinduizm'in Tarihçesi 1.2. Hinduizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 2. Budizm 2.1. Budizm'in Tarihçesi 2.2. Budizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 3. Sihizm 3.1. Sihizm'in Tarihçesi 3.2. Sihizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 4. Konfüçyanizm 4.1. Konfüçyanizm'in Tarihçesi 4.2. Konfüçyanizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 5. Taoizm 5.1. Taoizm'in Tarihçesi 5.2. Taoizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 6. Mecusilik 6.1. Mecusiliğin Tarihçesi 6.2. Mecusilikte İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	1. Ermeni Kilisesi 2. Süryani Kilisesi 3. Fener Rum Patrikhanesi 4. Türk Ortodoks Kilisesi 5. Musevi Hahambaşılığı 6. Yezidilik 7. Yehova Şahitleri 8. Bahailik 9. Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri 10. Yeni Dinî Akımlar

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. DİNLER TARİHİNE GİRİŞ	1. Dinin Tanımı 2. Kurumsal Bir Yapı Olarak Din 3. Dinin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi 4. Dinler Tarihinin Tanımı, Konusu ve Metodu 5. Dinler Tarihinin Temel Kaynakları 6. Dinleri Öğrenmenin İslam Açısından Önemi 7. Dinlerin Coğrafi Dağılımı	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Dinin tanımı ile ilgili farklı görüşleri karşılaştırır. 2. Dini, özünü oluşturan unsurlar bakımından açıklar. 3. Dinin insan hayatı açısından önemini fark eder. 4. Dinler tarihinin tanımını, konusunu ve metodunu kavrar. 5. Dinler tarihinin temel kaynaklarını tanır. 6. Dinler hakkında bilgi sahibi olmanın İslam'ı anlamadaki rolünü fark eder. 7. Dinlerin ortaya çıktığı ve yayıldığı bölgeleri açıklar.	1. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim'de geçen "din" kavramının farklı anlamlarına değinilecek; İslam âlimlerinin ve farklı disiplinlerin din tanımlarına yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken Dinler Tarihinin temel kaynaklarından Biruni̇̂, Şehristanî ve İbn Hazm gibi İslam düşünürlerinin eserleri ile Osmanlı dönemindeki Tarih-i Edyan türü eserlere yer verilecek; milel ve nihal kavramlarına değinilecek; ayrıca Batı'daki Dinler Tarihi çalışmalarından da kısaca bahsedilecektir. 6. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim ve hadislerde geçen ehl-i kitap ile ilgili ifadelerin doğru anlaşılmasında Dinler Tarihinin önemine değinilecektir. 7. kazanım işlenirken dinlerin ortaya çıktığı ve yayıldığı bölgeler harita üzerinde gösterilecektir. **Kavramlar:** Din, Tarih-i Edyan, ehl-i kitap, milel, nihal.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. İSLAMİYET	1. İslamiyet'in Tarihçesi 2. İslamiyet'te İnanç Esasları 3. İslamiyet'te İbadetler 4. İslamiyet'te Ahlaki Değerler	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslamiyet'in doğuşu ve gelişimi ile ilgili tarihî süreci açıklar. 2. İslamiyet'in inanç esaslarını açıklar. 3. İslamiyet'in ibadetlerini ve dinî merasimlerini tanır. 4. İslamiyet'in ahlaki değerlerini açıklar. 5. İslamiyet'in diğer dinlere bakışını açıklar.	1. kazanım işlenirken İslam'ın, Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.) kadar bütün peygamberlerin ortak inancı ve mesajı olduğu vurgulanacak ve İslamiyet'in ortaya çıktığı ve yayıldığı coğrafi bölgeler harita üzerinde gösterilecektir. 2. kazanım işlenirken sadece genel esaslar üzerinde durulacak ancak ayrıntıya girilmeyecektir. Ayrıca İslamiyet'te ilahi kitap ve peygamber anlayışına değinilecek; Kur'an ve sünnetin İslam inancını oluşturmadaki yerine vurgu yapılacaktır. 3. kazanım işlenirken ibadetler, sadece temel ibadetlerle sınırlandırılacaktır. 5. kazanım işlenirken İslam'ın Yahudiliğe ve Hristiyanlığa bakışı ayrıntılı olarak verilecek fakat diğer dinlere bakışına ayrıntıya girilmeden değinilecektir. Ayrıca diğer dinlerin İslam'a göre konumu ayet ve hadislerle ele alınacaktır. **Kavramlar:** İnanç, ibadet, ahlak, ehl-i kitap.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. YAHUDİLK VE HRİSTİYANLIK	1. Yahudilik 1.1. Yahudiliğin Tarihçesi 1.2. Yahudiliğin İnanç Esasları 1.3. Yahudiliğin Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları 2. Hristiyanlık 2.1. Hristiyanlığın Tarihçesi 2.2. Hristiyanlığın İnanç Esasları 2.3. Hristiyanlığın Ritüelleri, Sembolleri ve Kutsal Mekânları	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Yahudiliğin doğuşu ve gelişimi ile ilgili tarihî süreci açıklar. 2. Yahudiliğin inanç esaslarını listeler. 3. Yahudiliğin ana ekollerini tanır. 4. Yahudiliğin ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 5. Hristiyanlığın doğuşu ve gelişimi ile ilgili tarihî süreci açıklar. 6. Hristiyanlığın inanç esaslarını listeler. 7. Hristiyanlığın ana ekollerini tanır. 8. Hristiyanlığın ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır.	1 ve 6. kazanım işlenirken Yahudilik ve Hristiyanlığın ortaya çıktığı ve yayıldığı coğrafi bölgeler harita üzerinde gösterilecektir. 1. kazanım işlenirken İbrani, İsrail, Yahudi ve Musevi kavramlarına yer verilecek; bu kavramlarla ilgili İslam'ın bakış açısına da değinilecektir. Ayrıca Atalar Dönemi özet olarak verilecek; Yahudilikte üstün ırk ve seçkinlik anlayışına da değinilecektir. 2. kazanım işlenirken Yahudilikte kitap ve peygamber anlayışına değinilecektir. 3. kazanım işlenirken Yahudi ana ekolleri, modern dönemle sınırlandırılacaktır. Ayrıca Siyonizm konusuna değinilecektir. 3 ve 7. kazanımlar işlenirken Yahudilik ve Hristiyanlıktaki ekoller ile İslamiyet'teki mezhep olgusu arasındaki farka değinilecektir. 5.kazanım işlenirken Hıristiyanlığın kurumsallaşmasında Pavlus'un rolüne vurgu yapılacaktır. 6. kazanım işlenirken Hristiyanlığın kitap ve peygamber anlayışına yer verilecek, ayrıca İslamiyet'in bu konuya bakışına değinilecektir. 7. kazanım işlenirken Hristiyanlığın ana ekolleri Katoliklik, Ortodoksluk ve Protestanlık ile sınırlandırılacaktır. Ayrıca evanjelik akımlara ve mahalli kiliselere kısaca değinilecektir. 8. kazanım işlenirken Hristiyanlıktaki vahiy anlayışı ve kurtuluş teorisi ile İslam'ın bu konulara bakış açısına da değinilecektir. **Kavramlar:** Yahve/Yehova, Elohim, şabat, Eski Ahit, Yeni Ahit, Kitab-ı Mukaddes, havra, sinagog, ritüel, sembol, teslis, haç, kilise, sakrament, misyonerlik.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. HİNT, ÇİN VE İRAN DİNLERİ	1. Hinduizm 1.1. Hinduizm'in Tarihçesi 1.2. Hinduizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 2. Budizm 2.1. Budizm'in Tarihçesi 2.2. Budizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 3. Sihizm 3.1. Sihizm'in Tarihçesi 3.2. Sihizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 4. Konfüçyanizm 4.1. Konfüçyanizm'in Tarihçesi 4.2. Konfüçyanizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 5. Taoizm 5.1. Taoizm'in Tarihçesi 5.2. Taoizm'de İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar 6. Mecusilik 6.1. Mecusiliğin Tarihçesi 6.2. Mecusilikte İnanç, Ritüeller, Semboller ve Kutsal Mekânlar	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hinduizm'in tarihî sürecini açıklar. 2. Hinduizm'in inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 3. Budizm'in tarihî sürecini açıklar. 4. Budizm'in inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 5. Sihizm'in tarihî sürecini açıklar. 6. Sihizm'in inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 7. Konfüçyanizm'in tarihî sürecini açıklar. 8. Konfüçyanizm'in inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 9. Taoizm'in tarihî sürecini açıklar. 10. Taoizm'in inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır. 11. Mecusiliğin tarihî sürecini açıklar. 12. Mecusiliğin inançlarını, ritüellerini, sembollerini ve kutsal mekânlarını tanır.	Ünite genelinde dinlerin tarihçesi, inanç ve ritüelleri ayrıntılara girilmeden ana hatlarıyla verilecektir. İslam'ın bu dinlerin bulunduğu havzalara girişine, Müslümanların bu kültürlerle karşılaşmalarına kısaca değinilecek ve günümüzde Müslümanların bu bölgelerdeki demografik özelliklerinden de bahsedilecektir. Ayrıca dinlerin ortaya çıktığı ve yayıldığı coğrafi bölgeler harita üzerinde gösterilecektir. Ünite genelinde ilgili konularda karma, tenasüh ve reenkarnasyon ile ilgili İslamiyet'in görüşüne de ayet ve hadisler ışığında yer verilecektir. 11. kazanım işlenirken İslamiyet'in doğuşu ve sonrasında Mecusiliğin genel durumuna da kısaca değinilecektir. **Kavramlar:** Karma, tenasüh, reenkarnasyon, meditasyon, yoga.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. TÜRKİYE'DE BAZI DİNÎ GRUPLAR	1. Ermeni Kilisesi 2. Süryani Kilisesi 3. Fener Rum Patrikhanesi 4. Türk Ortodoks Kilisesi 5. Musevi Hahambaşılığı 6. Yezidilik 7. Bahailik 8. Yehova Şahitleri 9. Türkiye'de Misyonerlik Faaliyetleri 10. Yeni Dinî Akımlar	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Türkiye'deki dinî azınlık ve grupları genel özellikleriyle tanır. 2. Fener Rum Patrikhanesi'nin ekümeniklik iddialarını açıklar. 3. Türkiye'de faaliyet gösteren misyoner grupları tanır. 4. Yeni dinî akımları ana hatlarıyla tanır.	Bu ünitedeki dinî grupların Türkiye dışındaki yapılanmalarına ve faaliyetlerine değinilmeyecektir. 1. kazanım işlenirken azınlık kavramı ve kapsamı; Ermeni, Süryani, Türk Ortodoks kiliseleri ile Fener Rum Patrikhanesi'nin diğer Hristiyan kiliseler arasındaki yeri açıklanacaktır. 3. kazanım işlenirken misyonerlik kavramının tarihsel süreç içerisinde kazandığı anlamlar açıklanacak; istismarcı misyonerlik faaliyetleri ve öne sürdüğü argümanlar hakkında bilgi verilecektir. **Kavramlar:** Kilise, ekümeniklik, patrik, haham, misyonerlik.

HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

5. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

5.1. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Hadis; Peygamberimizin söz, fiil ve takrirlerini ifade eden kavramdır. "Hadis" aynı zamanda hadisleri tespit etmeye, nakletmeye ve anlamaya yönelik ilim dalının da adıdır. Peygamberimizin örnekliğini kavramak, İslam dinini doğru anlayıp hayata aktarmada son derece önemlidir. Kur'an-ı Kerim ile birlikte dinî hayatımızın temel yapısını oluşturan hadis ve sünnet, bireylerin ve özellikle ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin ahlaki gelişimlerine katkı sağlayan zengin bir kaynaktır.

Hadis, geçmişte olduğu gibi günümüzde de dinî hayatın pek çok konusunu bünyesinde barındırmaktadır. Bu yüzden meslek alanı itibarıyla toplumla sürekli diyalog içinde bulunacak din görevlilerinin, bu alandaki doğru bilgiye herkesten daha çok ihtiyacı olduğu açıktır.

Hadis Dersi Öğretim Programında; hadis ve sünnetin kavramsal düzeyde tanımlanması, tarihî süreç içerisindeki gelişiminin tanıtılması, dinî kültür içindeki yerinin ve toplum hayatındaki öneminin kavratılması amaçlanmıştır.

Programın hazırlanmasında, hadis ve ilgili bilim dallarından elde edilen bilgiler göz önünde bulundurulmuştur.

Anadolu imam hatip liselerinde okutulacak Hadis Dersi Öğretim Programında altı ünite yer almaktadır. Hadis Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Peygamberimizin Kur'an-ı Kerim'deki konumunu kavraması,
- Hadis ilmi ile ilgili temel kavramları açıklaması,
- Hadis ilmini ve bu ilmin tarihî süreç içindeki gelişimini kavraması,
- Hadisleri kaynağına, râvi sayısına ve sıhhat derecesine göre tasnif etmesi,
- Dinin anlaşılmasında ve yorumlanmasında hadis ve sünnetin önemini kavraması,
- Peygamberimizin sünnetindeki biçim-öz ilişkisini kavraması,
- Güncel olayları hadisler ışığında yorumlaması,
- Hadis metinlerini ve sünneti sağlıklı bir şekilde yorumlama yöntemi kazanması,
- Hadislerden ilke ve değerler çıkarması ve bunları hayatına yansıtması amaçlanmaktadır.

5.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Hadis Dersi Öğretim Programı, öğrencilerin hadis ve sünneti bütüncül bir bakış açısıyla görmeleri ve öğrenmeleri esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede konular işlenirken bu bakış açısı göz önünde bulundurulmalıdır.
2. Hadis dersinde öğrencilerin; Peygamberimizi tanımaları, hadis ve sünnetin dinî hayatımızdaki yerini kavramaları, hadis ve sünnet ile ilgili yanlış telakkilerden uzak durmaları hedeflenmelidir.
3. Hadis dersinde üniteler hazırlanırken anlatımlar, peygamber sevgisini ve ona bağlılıktaki samimiyeti yansıtmalıdır. Bu bağlamda Peygamberimize sevgi ve hürmet ifadelerinin farklı kullanımlarına da yer verilmelidir.
4. Ünitelerin son konusu olan hadis metinlerinde her ünitede yedi hadis; Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. Hadislerde aslolan verilen mesajların kavranmasıdır. Öğrenciler hadislerin orijinal metinlerini ve anlamlarını ezberlemeye teşvik edilmeli, fakat bu konuda onlara zorlama yapılmamalıdır.
5. Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir.

5.3. KAVRAMLAR

- Adalet
- Âhad
- Cami’
- Cerh
- Esbâbu vurudi’l-hadis
- Fehm
- Fıkıh
- Hadis
- Hasen
- İ’tisam
- İhlas
- İsnad
- Kutsi
- Maktu
- Mekasıdu’ş-şeria
- Merfu
- Metin
- Mevkuf
- Mevzu
- Muamelat
- Muhaddis
- Muhadram
- Musannef
- Musannif
- Müsned
- Müstedrek
- Mütevatir
- Râvi
- Rivayet
- Sahabi
- Sahih
- Selim akıl
- Sened
- Sünen
- Sünnet
- Ta’dil
- Tâbiîn
- Talak
- Tasnif
- Te’kid
- Tebe-i tâbiîn
- Tebliğ
- Tebyin
- Tedvin
- Temsil
- Teşri
- Tezkiye
- Zabt

5.4. HADİS DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Hadis İlmi ve Temel Kavramları	5	10
2.	Sünnetin Konumu	5	10
3.	Hadis Tarihi	7	12
4.	Hadis Çeşitleri	6	16
5.	Hadislerin Tenkidi	4	12
6.	Hadis ve Sünnetin Anlaşılması	5	12
TOPLAM		32	72

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
HADİS İLMİ VE TEMEL KAVRAMLARI	**SÜNNETİN KONUMU**	**HADİS TARİHİ**	**HADİS ÇEŞİTLERİ**	**HADİSLERİN TENKİDİ**	**HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI**
1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi 2. Hadis İlminin Diğer İslami İlimler ile İlişkisi 3. Hadis İlminin Temel Kavramları 3.1. Hadis 3.2. Sünnet 3.3. Rivayet-Râvi 3.4. Sened-İsnad 3.5. Metin 4. İman ve Salih Amellerle İlgili Hadis Metinleri	1. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Olan İhtiyaç 2. Sünnetin Dindeki Yeri 3. Hadis ve Sünnetin Bağlayıcılığı 4. Sünnetin Evrenselliği 5. Örnek Alma ile Taklit Etme Arasındaki Fark 6. Kur'an ve Sünnete Bağlılık ile İlgili Hadis Metinleri	1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis 2. Sahabe Döneminde Hadis 3. Tâbiîn Döneminde Hadis 4. Hadislerin Tedvin ve Tasnifi 4.1. Hadis Kaynaklarının Tedvin ve Tasnifi 4.2. Kütüb-i Sitte ve Musannifleri 5. Tedvin ve Tasnif Sonrası Hadis Çalışmaları 6. Ahlak ile İlgili Hadis Metinleri	1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri 1.1. Kutsi Hadis 1.2. Merfu Hadis 1.3. Mevkuf Hadis 1.4. Maktu Hadis 2. Râvi Sayısına Göre Hadis Çeşitleri 2.1. Mütevatir Hadis 2.2. Meşhur Hadis 2.3. Âhad Hadis 3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri 3.1. Sahih Hadis 3.2. Hasen Hadis 3.3. Zayıf Hadis 4. Mevzu Hadis 4.1. Mevzu Hadislerin Ortaya Çıkış Nedenleri 4.2. Mevzu Hadislere Karşı Alınan Tedbirler 4.3. Mevzu Hadislerin Yol Açtığı Zararlar 5. Muamelat İle İlgili Hadis Metinleri	1. Sened Tenkidinde Ölçütler 1.1. Râvinin Adaleti 1.2. Râvinin Zabtı 2. Metin Tenkidinde Ölçütler 2.1. Kur'an'a Uygunluk 2.2. Sahih Hadislere Uygunluk 2.3. Selim Akla Uygunluk 2.4. Tarihî Verilere Uygunluk 2.5. Dil ve Üslupta Tutarlılık 3. İlim ile İlgili Hadis Metinleri	1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasını Konu Edinen Geleneksel Hadis İlimleri 2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar 2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması 2.2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Bütünlüğün Gözetilmesi 3. Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Farklı Disiplinlerden Faydalanma 4. Hadis ve Sünnetin Öğrenilmesi ve Anlaşılması ile İlgili Hadis Metinleri

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. HADİS İLMİ VE TEMEL KAVRAMLARI	1. Hadis İlminin Konusu ve Önemi 2. Hadis İlminin Diğer İslami İlimler ile İlişkisi 3. Hadis İlminin Temel Kavramları 3.1. Hadis 3.2. Sünnet 3.3. Rivayet-Râvi 3.4. Sened-İsnad 3.5. Metin 4. İman ve Amellerle İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hadis ilminin konusunu ve önemini açıklar. 2. Hadis ilminin diğer İslami ilimlerle ilişkisini yorumlar. 3. Hadis ilmindeki temel kavramların, hadisleri anlamadaki önemini fark eder. 4. Hadis ve sünnet arasındaki farkı ayırt eder. 5. İman ve amellerle ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite sonunda Hadis usülü ile ilgili Türkçe olarak yazılan eserlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. Ayrıca ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 2. kazanım işlenirken tefsir, fıkıh, akaid, kelam, siyer, İslam tarihi, dil bilim alanları ile ilişkilendirilecektir. 3. kazanım işlenirken hadis ilminin temel kavramlarının hadislerin sıhhatini belirlemede ve hadisleri yorumlamadaki gerekliliği üzerinde durulacaktır. 5. kazanım işlenirken iman ve amellerle ile ilgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Hadis, sünnet, râvi, rivayet, sened, isnad, metin, ihlas.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. SÜNNETİN KONUMU	1. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) Olan İhtiyaç 2. Sünnetin Dindeki Yeri 3. Hadis ve Sünnetin Bağlayıcılığı 4. Sünnetin Evrenselliği 5. Örnek Alma ve Taklit Etme Arasındaki Fark 6. Kur'an ve Sünnete Bağlılık ile İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hz. Peygamber'e (s.a.v.) ihtiyacı ayet ve hadislerle açıklar. 2. Hadis ile sünnetin dindeki yerini ve bağlayıcılığını ayet ve hadislerle açıklar. 3. Sünnetin evrensel yönüne ve sünnetin ortaya koyduğu bazı evrensel ilkelere örnekler verir. 4. Örnek alma ile taklid arasındaki farkı ayırt eder. 5. Kur'an ve sünnete bağlılık ile ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 2. kazanım işlenirken Hz. Peygamber'in tebliğ, tebyin, teşri', temsil, te'kid ve tezkiye görevlerine vurgu yapılacak; bu görevler, Hz. Peygamber'in hayatından örneklerle açıklanacaktır. Ayrıca sünnetin korunmuşluğuna ve hidayete ulaştırmadaki rolüne yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken Kur'an ve sünnete bağlılık (i'tisam) ile ilgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Tebliğ, tebyin, teşri, temsil, te'kid, tezkiye, i'tisam.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. HADİS TARİHİ	1. Hz. Peygamber Döneminde Hadis 2. Sahabe Döneminde Hadis 3. Tâbiîn Döneminde Hadis 4. Hadislerin Tedvin ve Tasnifi 4.1. Hadis Kaynaklarının Tedvin ve Tasnifi 4.2. Kütüb-i Sitte ve Musannifleri 5. Tedvin ve Tasnif Sonrası Hadis Çalışmaları 6. Ahlak ile İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hz. Peygamber dönemindeki hadislerle ilgili çalışmaları açıklar. 2. Sahabe ve tâbiînin hadis rivayetindeki rolünü ve hassasiyetini fark eder. 3. Hadislerin tedvin ve tasnifi ile ilgili tarihî süreci açıklar. 4. Temel hadis kaynaklarını özelliklerine göre sınıflandırır. 5. Temel hadis kaynaklarının tedvin ve tasnifinden sonra yapılan çalışmalara örnekler verir. 6. Temel hadis kaynaklarının Kur'an'ı anlamadaki önemini açıklar. 7. Ahlak ile ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkartır.	Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 1. kazanım işlenirken, Hz. Peygamber döneminde yapılan çalışmalara değinilecek ve Peygamberimizin bazı sahabilere hadis yazımı için izin verdiğine vurgu yapılacaktır. 4. kazanım işlenirken el-Muvatta', el-Müsned ve Sünen-i Dârimî'den de kısaca bahsedilecektir. 5. kazanım işlenirken Riyazü's-Salihîn gibi kaynaklar ile kırk hadis geleneğine de yer verilecektir. Ayrıca ülkemizde son dönemde yapılan hadis çalışmalarına da kısaca değinilecektir. 7. kazanım işlenirken yalan, doğruluk, gıybet, kul hakkı konularıyla ilgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Sahabi, muhadram, tebe-i tâbiîn, tâbiîn, tedvin, tasnif, musannif, musannef, muhaddis, cami', sünen, müsned, müstedrek.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. HADİS ÇEŞİTLERİ	1. Kaynağına Göre Hadis Çeşitleri 1.1. Kutsi Hadis 1.2. Merfu Hadis 1.3. Mevkuf Hadis 1.4. Maktu Hadis 2. Râvi Sayısına Göre Hadis Çeşitleri 2.1. Mütevatir Hadis 2.2. Meşhur Hadis 2.3. Âhad Hadis 3. Sıhhat Derecesine Göre Hadis Çeşitleri 3.1. Sahih Hadis 3.2. Hasen Hadis 3.3. Zayıf Hadis 4. Mevzu Hadis 4.1. Mevzu Hadislerin Ortaya Çıkış Nedenleri 4.2. Mevzu Hadislere Karşı Alınan Tedbirler 4.3. Mevzu Hadislerin Yol Açtığı Zararlar 5. Muamelat İle İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hadisleri kaynağına, râvi sayısına ve sıhhat derecelerine göre sınıflandırır. 2. Sahih, hasen ve zayıf hadis arasındaki farkları ayırt eder. 3. Mevzu hadislerin ortaya çıkış nedenlerini kavrar. 4. Hadis uydurma faaliyetlerine karşı alınan önlemleri açıklar. 5. Mevzu hadislerin İslam'a verdiği zararları açıklar. 6. Muamelat ile ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite genelinde hadis ile ilgili terim ve kavramlar kısa, öz ve öğrenci seviyesi dikkate alınarak işlenecektir. Ayrıca zayıf ve mevzu hadisler konuları ele alınırken öğrencilerde Peygamberimizin hadis ve sünnetine olan güven duygusunu zedeleyecek anlatımlardan uzak durulacaktır. Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 2. kazanım işlenirken, zayıf hadis çeşitlerinin detayına girilmeyecek; konu mürsel ve munkatı hadisler ile sınırlandırılacaktır. 4. kazanım işlenirken günümüzde mevzu hadislere karşı alınması gereken tedbirlere yer verilecektir. 6. kazanım işlenirken nikâh, talak, ticari hayat, faiz, suç-ceza dengesi konularıyla ilgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Adalet, kutsi, merfu, mevkuf, maktu, mütevatir, âhad, sahih, hasen, mevzu, muamelat, talak.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. HADİSLERİN TENKİDİ	1. Sened Tenkidinde Ölçütler 1.1. Râvinin Adaleti 1.2. Râvinin Zabtı 2. Metin Tenkidinde Ölçütler 2.1. Kur'an'a Uygunluk 2.2. Sahih Hadislere Uygunluk 2.3. Selim Akla Uygunluk 2.4. Tarihî Verilere Uygunluk 2.5. Dil ve Üslupta Tutarlılık 3. İlim ile İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Senet ve metin tenkidinde esas alınan ölçütleri açıklar. 2. Hadislerin sıhhatinin tespitinde senet ve metin tenkidinin önemini kavrar. 3. Hadis tenkidi ile hadis inkârı arasındaki farkı ayırt eder. 4. İlim ile ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 1. kazanım işlenirken metin tenkidinde kullanılan ölçütlerin, sahabe döneminden beri uygulanan bir yöntem olduğuna vurgu yapılacaktır. 3. kazanım işlenirken metin tenkidinin, Peygamberimizi tenkit olmadığına; hadis tahlil ve tenkidinin bir uzmanlık alanı olduğuna vurgu yapılacaktır. 4. kazanım işlenirken ilmin fazileti ve âlimin değeri konularıyla ilgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Adalet, zabt, cerh, ta'dil, selim akıl.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
6. HADİS VE SÜNNETİN ANLAŞILMASI	1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasını Konu Edinen Geleneksel Hadis İlimleri 2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Dikkat Edilmesi Gereken Esaslar 2.1. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Kur'an-ı Kerim'in Esas Alınması 2.2. Hadis ve Sünnetin Anlaşılmasında Bütünlüğün Gözetilmesi 3. Sünnet ve Hadisin Anlaşılmasında Farklı Disiplinlerden Faydalanma 4. Hadis ile Sünnetin Öğrenilmesi ve Anlaşılmasıyla İlgili Hadis Metinleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hadis ve sünnetin anlaşılmasını konu edinen ilimleri tanır. 2. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında Kur'an'ın temel ölçüt olduğunu fark eder. 3. Hadis ve sünnetin anlaşılmasında bütüncül yaklaşımı önemser. 4. Hadis ve sünnetin doğru anlaşılmasında farklı disiplinlerin katkısını fark eder. 5. Hadis ile sünnetin öğrenilmesi ve anlaşılmasıyla ilgili hadislerden ilke ve değerler çıkarır.	Ünite sonunda ünitenin konu bütünlüğüne uygun olan bir hadis-i şerif Arapça metni, Türkçe tercümesi ve kısa açıklaması ile birlikte okuma metni olarak verilecektir. 1. kazanım işlenirken Arap diline vukufiyet ve esbâbu vurudi'l-hadis ile sınırlandırılacaktır. 3. kazanım işlenirken olayların değerlendirilmesinde konuyla ilgili bütün hadislerin göz önünde bulundurulmasının önemine ve konulu hadise vurgu yapılacaktır. 5. kazanım işlenirken hadis ile sünnetin öğrenilmesi, anlaşılmasıyla İlgili yedi hadis Arapça metni ve Türkçe tercümesi ile birlikte verilecektir. **Kavramlar:** Esbâbu vurudi'l-hadis, fehm, fıkıh, mekasıdu'ş-şeria.

AKAİD DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

6. AKAİD DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

6.1. AKAİD DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Kur'an-ı Kerim'e göre bütün peygamberlerin tebliğ ettiği akidenin temeli tevhid inancına dayanmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de "İslam" olarak adlandırılan bu inancın omurgasını tevhid, nübüvvet ve ahiret inancı oluşturmaktadır.

Akaid; İslam dininin temel esasları, inanılması zaruri hükümleri manasına gelir. Akaid aynı zamanda bu temel esaslardan bahseden ilmin de adıdır. Akaid ilminin amacı, iman esaslarını naklî ve akli delillerin yardımıyla temellendirerek kişinin imanını taklitten kurtarıp tahkike ulaştırmak ve doğru yolu arayanları irşad etmektir. Bu bağlamda akaid ilmi, İslam dininin doğru anlaşılması ve yorumlanmasına önemli katkı sağlayan disiplinlerden biridir. Dinî düşüncenin şekillenmesinde, Müslümanın olgu ve olaylara bakışında akaid ilmi önemli bir yere sahiptir.

Akaid Dersi Öğretim Programı, Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerine inanç konularında doğru bilgi kazandırmayı hedeflemektedir. Bu öğretim programı yedi üniteden oluşmaktadır.

Akaid Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Din duygusunun fıtri bir ihtiyaç olduğunu kavraması,
- İman esaslarını naslarla temellendirmesi,
- İman esaslarını bir bütün olarak içselleştirmesi,
- İslam akaidinin özelliklerini fark etmesi,
- Tevhid akidesini delilleriyle kavraması amaçlanmaktadır.

6.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Akaid dersinde konu ve kazanımlar; öğrencilerin İslam'ın inanç esaslarını bir bütün olarak içselleştirmeleri ile Kur'an ve sünnet merkezli bir bakış açısı geliştirmelerine yönelik etkinliklerle desteklenmelidir.
2. Akaid dersinde konu ve kazanımların daha iyi kavranabilmesi için tefsir, hadis, kelam, felsefe ve psikoloji alanlarından da faydalanılmalıdır.

6.3. KAVRAMLAR

- Adalet
- Akaid
- Âraf
- Azim
- Ba's
- Cehennem
- Cennet
- Cin
- Dalalet
- Din
- Ecel
- Efâl-i küfür
- Elfâz-ı küfür
- Emanet
- Esmâ-i Hüsna
- Fasık
- Fetanet
- Fıtrat
- Hayr
- Hesap
- Hidayet
- İblis
- İhlas
- İhsan
- İkrah
- İkrar
- İman
- İrade
- İslam
  - İsmet
- İtikad
- Kader
- Kâfir
- Kaza
- Kıyamet
- Mahşer
- Marifetullah
- Melek
- Mizan
- Mucize
- Mümin
- Münacaat
- Münafık
- Müşrik
- Nübüvvet
- Rızık
- Risalet
- Sabır
- Salih amel
- Satanizm
- Sıdk
- Sırat
- Suhuf
- Sur
- Şefaat
- Şer
- Şeytan
- Şirk
- Takva
- Tasdik
- Tebliğ
- Tevekkül
- Tevhid
- Vahiy
- Yakîn
- Zarurât-ı diniyye

6.4. AKAİD DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Akaid İlmi	4	8
2.	İman ve Mahiyeti	6	10
3.	Allah'a İman	6	10
4.	Meleklere İman	5	6
5.	Peygamberlere ve Kitaplara İman	8	14
6.	Ahirete İman	4	12
7.	Kader ve Kazaya İman	5	12
TOPLAM		**38**	**72**

AKAİD DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE	7. ÜNİTE
AKAİD İLMİ	**İMAN VE MAHİYETİ**	**ALLAH'A İMAN**	**MELEKLERE İMAN**	**PEYGAMBERLERE VE KİTAPLARA İMAN**	**AHİRETE İMAN**	**KADER VE KAZAYA İMAN**
1. Dinin Kaynağı 2. Akaidin Tanımı, Konusu ve Amacı 3. İslam Akaidinin Temel Özellikleri 4. İslam Akaidinin Kaynakları	1. İman ve İmanın Mahiyeti 2. İman Amel Arasındaki İlişki 3. İmanın Geçerli Olmasının Şartları 4. İnanç Bakımından İnsanlar 4.1. Mümin 4.2. Münafık 4.3. Kâfir	1. Allah'a İman ve İslam Akaidindeki Yeri 2. Allah İnancının Fıtriliği 3. Allah'ın Varlığı ve Birliği 4. Allah'ın İsimleri 5. Allah'ın Sıfatları 5.1. Zâtî Sıfatlar 5.2. Subûti Sıfatlar 6. Allah'a İmanın İnsana Kazandırdıkları	1. Meleklerin Varlığı ve Mahiyeti 2. Meleklerin Görevleri 3. Meleklere İmanın İnsana Kazandırdıkları 4. Kur'an-ı Kerim'e Göre Cinler 5. Kur'an-ı Kerim'e Göre Şeytanlar	1. Nübüvvet, Risalet ve Vahiy 1.1. Peygamberlere Olan İhtiyaç 1.2. Peygamberlerin Özellikleri 1.3. Kur' an'da Adı Geçen Peygamberler 1.4. Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi 1.5. Peygamberlere İmanın İnsana Kazandırdıkları 2. Peygamberlere Gönderilen Kitaplar 2.1. Tevrat 2.2. Zebur 2.3. İncil 2.4. Kur'an-ı Kerim 2.5. Kitaplara İmanın İnsana Kazandırdıkları	1. Dünya Hayatı ve Ahiret 2. Ahiret Hayatının Varlığının Delilleri 3. Ahiret Hayatının Safhaları 3.1. Berzah Âlemi 3.2. Kıyamet 3.3. Ba's 3.4. Mahşer, Hesap ve Mizan 3.5. Sırat 3.6. Cennet ve Cehennem 4. Ahirete İmanın Hayatımıza Etkileri	1. Kader ve Kaza 2. Kader ve Kaza İnancının Kur'an ve Hadislerdeki Temelleri 3. İnsan Kader İlişkisi 3.1. Akıl 3.2. İrade 3.3. Sorumluluk 4. Kaderle İlişkilendirilen Bazı Kavramlar 4.1. Ecel 4.2. Rızık 4.3. Afet 4.4. Sağlık ve Hastalık 4.5. Başarı ve Başarısızlık 4.6. Dua ve Tevekkül 4.7. Sabır, Teslimiyet ve Rıza 4.8. Hayr ve Şer 4.9. Hidayet ve Dalalet

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. AKAİD İLMİ	1. Dinin Kaynağı 2. Akaidin Tanımı, Konusu ve Amacı 3. İslam Akaidinin Temel Özellikleri 4. İslam Akaidinin Kaynakları	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Dinin kaynağını ayet ve hadislerle temellendirir. 2. Akaid ilminin tanımını, konusunu ve amacını açıklar. 3. İslam akaidinin temel özelliklerini kavrar. 4. İslam akaidinin kaynaklarını açıklar.	Ünite sonunda Akaid ile ilgili Türkçe olarak yazılan veya Türkçeye tercüme edilen eserlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. 1. kazanım işlenirken fıtrat kavramına değinilecek, İslam âlimlerine göre dinin tanımı verilecek, İslam'ın Hz. Âdem'den Peygamber Efendimize kadar gelen bütün peygamberlerin tebliğ ettiği din olduğu vurgulanacaktır. 3. kazanım işlenirken ilgili ayet ve hadislerden örnekler verilecek ve vahyi anlamada selim aklın önemi vurgulanacaktır. 4. kazanım işlenirken İslam akaidinin Kur'an ve sünnet merkezli bir inanç sistemi olduğuna vurgu yapılacaktır. Ayrıca İslam akaidi alanında yapılan ilk çalışmalara kısaca değinilecektir. **Kavramlar:** Din, İslam, itikad, akaid, fıtrat.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. İMAN VE MAHİYETİ	1. İman ve İmanın Mahiyeti 2. İman Amel Arasındaki İlişki 3. İmanın Geçerli Olmasının Şartları 4. İnanç Bakımından İnsanlar 4.1. Mümin 4.2. Münafık 4.3. Kâfir	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İman kavramını açıklar. 2. İmanın mahiyetini kavrar. 3. İmanın makbul olması için gerekli olan şartları açıklar. 4. İman-amel arasındaki ilişkiyi temellendirir. 5. İmanın rükünlerinin bir bütün olduğunu kavrar. 6. İnanç bakımından insanları sınıflandırır.	1. kazanım işlenirken iman kavramı ilişkili kavramlarla birlikte açıklanacaktır. Bu çerçevede iman, akide, tasdik, ikrar, taklidi ve tahkiki iman, icmal ve tafsilî iman, İslam ve ihsan kavramları açıklanacaktır. 2. kazanım işlenirken konu Kelime-i Tevhid, Kelime-i Şehadet ve Âmentü bağlamında açıklanacak; Kur'an-ı Kerim'den iman ve İslam kavramlarının kullanılış biçimleri ile ilgili örnekler verilecektir. 4. kazanım işlenirken mezheplerin görüşleri ile ilgili ayrıntıya girilmeyecektir. 6. kazanım işlenirken ehl-i kıblenin tekfir edilemeyeceğine, bunun sakıncalarına, mümin, kâfir ve münafık kişilerin genel özelliklerine; küfür, şirk ve nifak çeşitlerine kısaca değinilecektir. Ayrıca elfâz-ı küfür ve efâl-i küfür konularına kısaca değinelecek, dinin şeâirinin önemine vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** İhlas, iman, ikrar, tasdik, ihsan, mümin, münafık, kâfir, müşrik, fasık, yakîn, zarurât-ı diniyye, salih amel, ikrah, elfâz-ı küfür, efâl-i küfür.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. ALLAH'A İMAN	1. Allah'a İman ve İslam Akaidindeki Yeri 2. Allah İnancının Fıtriliği 3. Allah'ın Varlığı ve Birliği 4. Allah'ın İsimleri 5. Allah'ın Sıfatları 5.1. Zâtî Sıfatlar 5.2. Subûti Sıfatlar 6. Allah'a İmanın İnsana Kazandırdıkları	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Allah'a imanın İslam akaidindeki yerini fark eder. 2. Allah inancının fıtrîliğini örneklerle açıklar. 3. Allah'ın yaratma ve emretmedeki birliğini ayetlerle temellendirir. 4. Allah'ın esmasının anlamlarını davranışlarına yansıtmaya özen gösterir. 5. Allah'ın sıfatlarını temel özellikleriyle açıklar. 6. Allah'a imanın insana kazandırdıklarını akli ve naklî delillerle açıklar.	3. kazanım işlenirken tevhid inancına vurgu yapılacak ve konu tevhid ile ilgili kavramlarla ilişkilendirilecektir. 4. kazanım işlenirken Esmâ-i Hüsnâ; Âraf suresi 180, İsrâ suresi 110, Tâhâ suresi 8, Haşr suresi 22-24. ayetler ve ilgili hadisler çerçevesinde açıklanacaktır. Ayrıca marifetullah kavramına, Esmâ-i Hüsnâ'nın önemine, Esmâ-i Hüsnâ ile münacâatta bulunmak ve bu isimlerin anlamlarıyla hayata yön verme konularına da değinilecektir. 5. kazanım işlenirken Allah'ın fiilî sıfatlarına kısaca değinilecektir. Ayrıca sıfatlar konusunda mezheplerin görüşlerine girilmeyecektir. **Kavramlar:** İhlas, Esmâ-i Hüsna, ihsan, , takva, fıtrat, tevhid, marifetullah, münacat.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. MELEKLERE İMAN	1. Meleklerin Varlığı ve Mahiyeti 2. Meleklerin Görevleri 3. Meleklere İmanın İnsana Kazandırdıkları 4. Kur'an-ı Kerim'e Göre Cinler 5. Kur'an-ı Kerim'e Göre Şeytanlar	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Meleklerin varlığı ve mahiyetini naklî deliller ile açıklar. 2. Ayet ve hadislerden hareketle meleklerin görevlerini açıklar. 3. Meleklere imanın bireyin davranışları üzerindeki etkisini fark eder. 4. Cin ve şeytanın yaratılış gayesini kavrar. 5. Gözle görülmeyen varlıklar hakkında batıl inançları sorgular.	1 ve 4. kazanımlar işlenirken melek ve cinlerin ontolojik olarak farklı varlıklar oluşu, ayet ve hadislerle açıklanacaktır. 4. kazanım işlenirken cinlerin de insanlar gibi teklife muhatap olduklarına değinilecektir. 5. kazanım işlenirken satanizm, ruh çağırma konularına da değinilecektir. **Kavramlar:** Melek, cin, iblis, şeytan, satanizm.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. PEYGAMBERLERE VE KİTAPLARA İMAN	1. Nübüvvet, Risalet ve Vahiy 1.1. Peygamberlere Olan İhtiyaç 1.2. Peygamberlerin Özellikleri 1.3. Kur' an'da Adı Geçen Peygamberler 1.4. Peygamberler ve Tevhid Mücadelesi 1.5. Peygamberlere İmanın İnsana Kazandırdıkları 2. Peygamberlere Gönderilen Kitaplar 2.1. Tevrat 2.2. Zebur 2.3. İncil 2.4. Kur'an-ı Kerim 2.5. Kitaplara İmanın İnsana Kazandırdıkları	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Nübüvvet, risalet ve vahiy kavramlarını açıklar. 2. Peygamberlerin gönderiliş amacını akli ve naklî delillerle temellendirir. 3. Peygamberlerin ortak özelliklerini açıklar. 4. Kur'an'da adı geçen peygamberleri tanır. 5. Peygamberlerin tevhid mücadelesini Kur'an-ı Kerim'den örneklerle açıklar. 6. İlahi kitap kavramını açıklar. 7. Kur'an-ı Kerim'in özgünlüğünü kavrar. 8. Peygamberlere ve kitaplara imanın insana kazandırdıklarını değerlendirir.	3. kazanım işlenirken mucize kavramına da değinilecek ve peygamberlerin mucizelerine örnekler verilecektir. 5. kazanım işlenirken konu ulu'l-azm peygamberlerle sınırlandırılacaktır. Ayrıca Hz. Muhammed'in (s.a.v.) mesajının evrenselliğine, insanlığa örnekliğine ve son peygamber oluşuna vurgu yapılacaktır. 6. kazanım işlenirken suhuf kavramına ve suhuf gönderilen peygamberlere de değinilecek, Tevrat ve İncil'in muharref oluşuna vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** Sıdk, emanet, fetanet, ismet, tebliğ, nübüvvet, risalet, vahiy, mucize, suhuf.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
6. AHİRETE İMAN	1. Dünya Hayatı ve Ahiret 2. Ahiret Hayatının Varlığının Delilleri 3. Ahiret Hayatının Safhaları 3.1. Berzah Âlemi 3.2. Kıyamet 3.3. Ba’s 3.4. Mahşer, Hesap ve Mizan 3.5. Sırat 3.6. Cennet ve Cehennem 4. Ahirete İmanın Hayatımıza Etkileri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Dünya hayatının amacını açıklar. 2. Ahiret inancını akli ve naklî delillerle temellendirir. 3. Ahiret hayatının safhalarını ayet ve hadislerle temellendirir. 4. Ahiret inancının, hayatı anlamlandırmaya katkısını fark eder.	Ünite işlenirken ahiret hayatı ile adalet arasında ilişki kurulacaktır. 3. kazanım işlenirken kıyametin bazı büyük alametleri ayrıntıya girilmeden ayet ve sahih hadislerle ele alınacaktır. Ayrıca âraf, sur, şefaat kavramlarına da değinilecektir. **Kavramlar:** Adalet, kıyamet, ba’s, mahşer, hesap, mizan, sırat, cennet, cehennem, âraf, sur, şefaat.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
7. KADER VE KAZAYA İMAN	1. Kader ve Kaza 2. Kader ve Kaza İnancının Kur'an ve Hadislerdeki Temelleri 3. İnsan Kader İlişkisi 3.1. Akıl 3.2. İrade 3.3. Sorumluluk 4. Kaderle İlişkilendirilen Bazı Kavramlar 4.1. Ecel 4.2. Rızık 4.3. Afet 4.4. Sağlık ve Hastalık 4.5. Başarı ve Başarısızlık 4.6. Dua ve Tevekkül 4.7. Sabır, Teslimiyet ve Rıza 4.8. Hayr ve Şer 4.9. Hidayet ve Dalalet	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Kader ve kaza kavramlarını açıklar. 2. Kader ve kaza inancını ayet ve hadislerle temellendirir. 3. İnsanın akıl, irade ve sorumluluk sahibi olmasıyla kader arasında ilişki kurar. 4. İrade kavramını tüm boyutları ile değerlendirir. 5. Kaderle ilişkilendirilen bazı kavramları ayet ve hadisler ışığında yorumlar.	Ünite genelinde kaderle ilgili kavramlar açıklanırken bu kavramların sorumlulukla ilişkisine vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** Sabır, azim, kader, kaza, irade, ecel, rızık, tevekkül, sabır, hayr, şer, hidayet, dalalet.

KELAM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

7. KELAM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

7.1. KELAM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Kelam; naslardan hareketle inanç esaslarını ve insanın düşünce yapısına ilişkin temel ilkeleri belirleyen, bunları akli yöntemlerle açıklayan, destekleyen ve karşı fikirleri eleştirip cevaplayan bir disiplindir.

İslam dininin temel inanç konularını; uluhiyyet, nübüvvet ve ahiret başlıkları altında toplamak mümkündür. Kelam ilmi de bu konular hakkında vahyin bildirdikleri çerçevesinde akli açıklamalar yapar. Buna göre konusu açısından kelam; Allah'ın (c.c.) zatından ve sıfatlarından, peygamberlikle ilgili konulardan, yaratılmışların başlangıç ve sonundan vahyin ışığında bahseden bir ilimdir. Kelam öncelikle Allah'ın (c.c.) varlığını, birliğini, sıfatlarını ve fiillerini delilleriyle temellendirir. Bu bağlamda Kelam ilmi; Allah'ın (c.c.) varlığını bazen Kur'an ayetlerinden bazen insanın özelliklerinden bazen de Allah'ın (c.c.) ayeti olarak kabul edilen tabiattan hareketle ispat eder.

Kelam Dersi Öğretim Programı; Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerine inanç esaslarını ve temel ilkelerini naslardan hareketle temellendirmeyi, bunları akli yöntemlerle açıklamayı ve karşı fikirleri eleştirip cevaplama becerileri kazandırmayı hedeflemektedir.

Kelam Dersi Öğretim Programı dört üniteden oluşmaktadır. Kelam Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Kelam ilminin amacını, konusunu ve yöntemini kavraması,
- İslam dininin temel inanç konularını vahyin ilkeleri ışığında aklın yardımıyla kavraması,
- İnanç alanında geçmişteki ile günümüzdeki yorum farklılıklarının ortaya çıkmasının nedenlerini açıklaması,
- İslam düşüncesinde ortaya çıkan belli başlı itikadi ve siyasi yorumlar ile günümüzdeki yansımalarını tanıması,
- İslam düşüncesinde farklı ekollerin iman, varlık ve bilgi sorunlarına yaklaşımını açıklaması,
- Çağımızın inançla ilgili güncel meselelerini tevhid ilkesine göre değerlendirmesi amaçlanmaktadır.

7.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Kelam dersinde konu ve kazanımlar; öğrencilerin İslam'ın inanç esaslarını bir bütün olarak içselleştirmelerine ve tevhid merkezli bir bakış açısı geliştirmelerine yönelik etkinliklerle desteklenmelidir.
2. Kelam dersinde konu ve kazanımların daha iyi kavranabilmesi için akaid, felsefe, sosyoloji ve psikoloji alanlarında da bilgi sahibi olmanın önemi vurgulanmalıdır.

7.3. KAVRAMLAR

- Akaid
- Akıl
- Akl-ı selim
- Âlem
- Bid'at
- Cebr
- Delil
- Hüküm
- Ehl-i sünnet
- Fıkh-ı ekber
- Fırka
- Haber-i sadık
- Havass-ı selime
- Husun
- İlim
- İlm-i kelam
- İlm-i tevhid
- İmamet
- İrca
- İtikad
- İtizal
- Kubuh
- Mead
- Mebde
- Mezhep
- Mürtekib-i kebire
- Nakil
- Selef
- Ulûhiyet
- Vacip
- Vahiy
- Yeni ilm-i kelam

7.4. KELAM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Kelam İlmi	5	16
2.	Kelam İlminde Temel Meseleler	7	16
3.	Dinin Anlaşılmasında Farklı Yorumlar	6	20
4.	Kelam İlmi ve Güncel Meseleler	3	20
TOPLAM		**21**	**72**

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE
KELAM İLMİ	**KELAM İLMİNDE TEMEL MESELELER**	**DİNİN ANLAŞILMASINDA FARKLI YORUMLAR**	**KELAM İLMİ VE GÜNCEL MESELELER**
1. Kelam İlminin Tanımı, Konusu ve Amacı 2. Kelam İlminin Doğuşu ve Gelişmesi 3. Kelam İlminin İslami İlimlerle İlişkisi 4. Kelam İlminin Diğer İlimlerle İlişkisi 5. Kelam İlminin Yöntemi	1. Varlık Meselesi 1.1. Allah-Âlem İlişkisi 1.2. Madde 1.3. Hayat 1.4. İnsan 2. Bilgi Meselesi 2.1. Bilginin Tanımı 2.2. Bilginin Kaynakları 2.2.1. Akl-ı Selim 2.2.2. Haber-i Sadık 2.2.3. Havass-ı Selîme 2.3. İman-Bilgi İlişkisi 2.4. Akıl-Vahiy ilişkisi 3. Delil 3.1. Naklî Deliller 3.2. Akli Deliller 4. Hüküm 4.1. Dinî Hükümler 4.2. Akli Hükümler	1. Din ve Dinî Yorum 2. Dinî Yorumlarla ile İlgili Bazı Kavram ve Yaklaşımlar 3. Yorum Farklılıklarının Sebepleri 4. İtikadi ve Siyasi Yorumlar 4.1. Ehl-i Sünnet 4.1.1. Selefilik 4.1.2. Eş’arilik 4.1.3. Maturidilik 4.2. Haricilik 4.3. Mürcie 4.4. Şia 4.5. Mutezile 4.6. Cebriye	1. Günümüzde Kelam İlmi 2. Kelam İlmi ve Güncel Meseleler 2.1. Deizm 2.2. Politeizm 2.3. Agnostisizm 2.4. Pozitivizm 2.5. Ateizm 2.6. Nihilizm 2.7. Sekülerizm 2.8. Satanizm 2.9. Tenasüh ve Reenkarnasyon 2.10. Kötülük Problemi 2.11. Sahte Peygamberlik

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. KELAM İLMİ	1. Kelam İlminin Tanımı, Konusu ve Amacı 2. Kelam İlminin Doğuşu ve Gelişmesi 3. Kelam İlminin İslami İlimlerle İlişkisi 4. Kelam İlminin Diğer İlimlerle İlişkisi 5. Kelam İlminin Yöntemi	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Kelam ilminin tanımını, konusunu, önemini ve amacını kavrar. 2. Kelam ilminin doğuşunu ve gelişimini açıklar. 3. Kelam ilminin İslami ilimlerle ilişkisini değerlendirir. 4. Kelam ilminin diğer ilimlerle ilişkisini örneklerle açıklar. 5. Kelam ilminin esas aldığı yöntemleri kavrar.	Ünite sonunda Kelam ile ilgili Türkçe olarak yazılan veya Türkçeye tercüme edilen eserlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. Bu ünitenin konuları işlenirken vahiy ve akl-ı selim vurgusu öne çıkarılacak; yeri geldikçe konuyla ilgili sahih hadislere ve İslam bilginlerinin görüşlerine de yer verilecektir. 3 ve 4. kazanımlar işlenirken kelam ilminin akaid, tefsir, hadis, ahlak, felsefe, sosyoloji, psikoloji, astronomi, fizik, biyoloji ve coğrafya gibi ilimlerle ilişkisi ayrıntılara girilmeden ele alınacaktır. 6.kazanım işlenirken kelam ilminin normatif bir yöntem kullandığına vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** İlm-i kelam, ilm-i tevhid, fıkh-ı ekber, mebde, mead, akıl, nakil, vahiy.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. KELAM İLMİNDE TEMEL MESELELER	1. Varlık Meselesi 1.1. Allah-Âlem İlişkisi 1.2. Madde 1.3. Hayat 1.4. İnsan 2. Bilgi Meselesi 2.1. Bilginin Tanımı 2.2. Bilginin Kaynakları 2.2.1. Akl-ı Selim 2.2.2. Haber-i Sadık 2.2.3. Havass-ı Selime 2.3. İman-Bilgi İlişkisi 2.4. Akıl-Vahiy ilişkisi 3. Delil 3.1. Naklî Deliller 3.2. Akli Deliller 4. Hüküm 4.1. Dinî Hükümler 4.2. Akli Hükümler	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Allah-âlem ilişkisini naslarla temellendirir. 2. Varlık meselesini, "yaratan-yaratılan ilişkisi" çerçevesinde yorumlar. 3. Bilgi kaynaklarını, Kur'an'dan hareketle açıklar. 4. İman ile bilgi arasındaki ilişkiyi tartışır. 5. Akıl-vahiy arasındaki ilişkiyi açıklar. 6. Kelami konuların izahında naklî ve aklî delillerin önemini fark eder. 7. Dinî ve akli hükümleri açıklar.	Ünite işlenirken vahiy ve akl-ı selim vurgusu öne çıkarılacak; konuyla ilgili sahih hadislere ve İslam bilginlerinin görüşlerine yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken "sahih nakil ile selim aklın çelişmezliği" ilkesine vurgu yapılacaktır. 6. kazanım işlenirken deney, tecrübe, gözlem, görsel veriler vb. kaynaklara da değinilecektir. **Kavramlar:** Âlem, ulûhiyet, ilim, vacip, akl-ı selim, haber-i sadık, delil, hüküm, havass-ı selime.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. DİNİN ANLAŞILMASINDA FARKLI YORUMLAR	1. Din ve Dinî Yorum 2. Dinî Yorumlarla ile İlgili Bazı Kavram ve Yaklaşımlar 3. Yorum Farklılıklarının Sebepleri 4. İtikadi ve Siyasi Yorumlar 4.1. Ehl-i Sünnet 4.1.1. Selefilik 4.1.2. Eş'arilik 4.1.3. Maturidilik 4.2. Haricilik 4.3. Mürcie 4.4. Şia 4.5. Mutezile 4.6. Cebriye	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Din ve dinî yorum arasındaki farkı ayırt eder. 2. Dinî yorumlarla ilgili kavram ve yaklaşımları açıklar. 3. İslam düşüncesindeki yorum farklılıklarının ortaya çıkış sebeplerini açıklar. 4. İtikadi ve siyasi yorumların İslam düşüncesine canlılık kattığını fark eder. 5. İtikadi ve siyasi yorumları, kelam ilminin bilgi kaynakları ışığında değerlendirir. 6. İslam düşüncesinde ortaya çıkan belli başlı itikadi ve siyasi yorumlar ile günümüzdeki yansımalarını tanır.	Ünite genelinde konular öğrencilerin seviyeleri ve kültürel altyapıları göz önünde bulundurularak ele alınacaktır. Ayrıca Maturidilik ve Eşariliğin ana kaynaklarına değinilecek; ayrıca öğrenci seviyeleri göz önünde bulundurularak kaynaklarla ilgili okuma metinlerine de yer verilecektir. 2. kazanımda kavramlar itikad, akaid, kelam, fıkıh, mezhep ve fırka kavramlarıyla; yaklaşımlar ise itikadi/siyasi, fıkhi, felsefi ve tasavvufi yaklaşımlarla sınırlandırılacaktır. 3 ve 4. kazanımlar işlenirken ehl-i sünnet ve ehl-i bid'at kavramlarına değinilecektir. 5.kazanım işlenirken selefin (ehl-i sünnetin öncüleri) dini anlama tarzı ile günümüzde Selefilik adını kullanarak ortaya çıkan dinî ve siyasi ideolojilerin farklı olduklarına vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** Ehl-i sünnet, itikad, akaid, mezhep, fırka, bid'at, irca, itizal, cebr, imamet, mürtekib-i kebire, selef.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. KELAM İLMİ VE GÜNCEL MESELELER	1. Günümüzde Kelam İlmi 2. Kelam İliminin Güncel Meseleleri 2.1. Deizm 2.2. Politeizm 2.3. Agnostisizm 2.4. Pozitivizm 2.5. Ateizm 2.6. Nihilizm 2.7. Sekülerizm 2.8. Satanizm 2.9. Tenasüh ve Reenkarnasyon 2.10. Kötülük Problemi 2.11. Sahte Peygamberlik	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Günümüz kelam çalışmalarını tanır. 2. Güncel inanç meselelerini ve ortaya çıkış nedenlerini yorumlar. 3. Güncel meseleleri kelam ilminin bakış açısına göre değerlendirerek bireysel ve sosyal hayattaki yansımalarını fark eder.	Ünite sonunda Kelam İlminin Güncel Meseleleri ile ilgili Türkçe olarak yazılan eserlerden en az beş tanesi kısaca tanıtılacaktır. Ünite genelinde yer alan inançla ilgili meseleler, İslam akaidi çerçevesinde ve kelam ilminin normatif yaklaşımıyla ele alınacaktır. 2. kazanım işlenirken sahte peygamberlik konusunda Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hem resullerin hem de nebilerin sonuncusu olduğu ayetlerle açıklanacaktır. **Kavramlar:** Yeni ilm-i kelam, hüsün, kubuh.

HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

8. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

8.1. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Anadolu imam hatip liseleri 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu 32. Maddesinde bu okullar; imamlık, hatiplik, Kur'an kursu öğreticiliği gibi dinî hizmetlerin yerine getirilmesiyle görevli elemanları yetiştirmek üzere "hem mesleğe hem de yükseköğrenime hazırlayıcı programlar uygulayan öğretim kurumları" olarak tanımlanmaktadır.

Din görevliliği; alan bilgileri yanında, bu bilgileri başkalarına aktarmaya yardımcı olacak özel yöntem ve teknikleri bilmeyi gerektiren bir meslektir. Her meslek gurubunda olduğu gibi din görevliliğinin de hem bilgi hem de uygulama yönü bulunmaktadır. Din görevliliğinin bilgi yönünü, Anadolu imam hatip lisesi öğretim programlarında bulunan meslek dersleri, genel kültür dersleri ve seçmeli dersler; uygulama yönünü ise Hitabet ve Mesleki Uygulama dersi oluşturmaktadır.

Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programının hazırlanmasında eğitim bilimlerinin, din eğitimi biliminin ve iletişim biliminin araştırmaya dayalı olarak ürettiği yeni bilgiler göz önünde bulundurulmuştur.

Anadolu imam hatip lisesi öğrencilerine din görevliliği formasyonu kazandırmayı amaçlayan Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programında altı ünite yer almaktadır.

Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- Hitabet ve mesleki uygulamaların din hizmetlerindeki önemini kavraması,
- Toplumla iletişim kurma becerisi kazanması,
- Din hizmeti uygulamalarının aşamalarını bilmesi,
- Farklı mekân ve ortamlarda din hizmeti uygulamalarını usulüne uygun olarak gerçekleştirmesi,
- İmam hatiplik, müezzinlik, vaizlik/vaizelik ve Kur'an öğreticiliği uygulama becerisi kazanması,
- Din hizmeti uygulamalarını yapmaya istekli olması amaçlanmaktadır.

8.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Hitabet ve Mesleki Uygulama Dersi Öğretim Programında yer alan ve ezberlenmesi istenen dualara yönelik etkinlikler yapılmalı; ayrıca lafız ve anlam bütünlüğü göz önünde bulundurularak öğrencilerin duaların anlamlarını da kavramları sağlanmalıdır.
2. Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinde konu ve kazanımlar işlenirken; uygulama becerisinin yeteneğe bağlı yönü dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan uygulamaya yönelik etkinliklerde bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.
3. Hitabet ve Mesleki Uygulama dersinde ünitelerin sonunda, ünite içerikleri ile uyumlu farklı alanlardaki hitabet örneklerine yer verilecektir.
4. Mesleki uygulama etkinliklerinde öğrenciler kendilerini geliştirebilmeleri için yetenekleri doğrultusunda yönlendirilmeli ve uygulama yapma konusunda teşvik edilmelidir.

8.3. KAVRAMLAR

- Akika
- Aşır
- Cami
- Cemaat
- Cihad
- Davet
- Dua
- Emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker
- Gasil
- Gazilik
- Hatim
- Hatip
- Hitabet
- Hutbe
- Istılah
- İlahi
- İmam-hatip
- İrşad
- İrtica
- İstiğfar
- Kürsü
- Mahfil
- Mescit
- Mevlit
- Mihrap
- Minare
- Minber
- Miras
- Mukabele
- Musalla
- Mûsikî
- Müezzin
- Müftü
- Taziye
- Tebliğ
- Tekbir
- Salâ
- Şehitlik
- Şerefe Şifahi
- Tekfin
- Tesbihat
- Teşyi
- Tevbe
- Vaaz
- Vaiz
- Vasiyet
- Velime

8.4. HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	Din Hizmetleri ve İletişim	8	10
2.	Dinî Hitabet	5	6
3.	Dinî Hitabet Türü Olarak Hutbe ve Vaaz	11	24
4.	Din Hizmetlerinde Cami Mûsikîsi	3	12
5.	Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua	3	12
6.	Cenaze Adabı	7	8
TOPLAM		37	72

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE	6. ÜNİTE
DİN HİZMETLERİ VE İLETİŞİM	**DİNÎ HİTABET**	**DİNÎ HİTABET TÜRÜ OLARAK HUTBE VE VAAZ**	**DİN HİZMETLERİNDE CAMİ MÛSİKÎSİ**	**DİNÎ MERASİMLERDE HİTABET VE DUA**	**CENAZE ADABI**
1. Din Hizmetleri 1.1. İrşad, Tebliğ ve Davette Genel İlkeler 1.2. Din Görevlisinin Nitelikleri 1.3. Din Hizmetlerinde Görevler 1.3.1. Müftülük ve Vaizlik 1.3.2. İmam Hatiplik ve Uygulaması 1.3.3. Müezzinlik ve Uygulaması 1.3.4. Kur'an Kursu Öğreticiliği ve Uygulaması 2. Din Hizmetlerini Zorlaştıran Sorunlar 3. Din Hizmetlerinde Hedef Kitle 4. Din Hizmetlerinde İletişim 4.1. İletişimin Temel İlke ve Unsurları 4.2. Dinî İletişimde Üslup 4.3. Dinî İletişimde Beden Dili 4.4. Din Hizmetlerinde İletişim Sorunları	1. Din Hizmetlerinde Hitabet ve Önemi 2. Dinî Hitabetin İlkeleri 3. Dinî Hitabette Planlama ve Uygulama 3.1. Amaç ve Konu Belirleme 3.2. Plan Yapma 3.3. Bilgi Toplama ve Düzenleme 3.4. Bilgi Aktarma İlke ve Yöntemleri 4. Dinî Hitabette Değerlendirme	1. Hutbe ve Hatiplik 1.1. Hutbe ile İlgili Dinî Hükümler 1.2. Hutbe Duaları 1.3. Hutbe Örnekleri 1.4. Hutbe Sunumu 2. Vaaz ve Vaizlik 2.1. Vaaz Duaları 2.2. Vaaz Örnekleri 2.3. Vaaz ve Ders Sunumu	1. Mûsikî ve Dinî Mûsikî 2. Cami Mûsikîsi 2.1. Ezan ve Kamet 2.2. Namaz Tesbihatı 2.3. Aşır 2.4. Tekbir 2.5. Salâ 2.6. Mevlit 2.7. İlahi	1. Din Hizmetlerinde Duanın Yeri 2. Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua 2.1. Ezan Duası 2.2. Yemek ve İftar Duası 2.3. Hatim ve Mevlit Duaları 2.4. Tevbe İstiğfar Duası 2.5. Kurban Duası 2.6. Mübarek Gün ve Geceler 2.7. Ad Koyma Merasimi 2.8. Sünnet Merasimi 2.9. Nişan ve Nikâh Merasimi 2.10. Hacı Uğurlama Merasimi 2.11. Asker Uğurlama Merasimi	1. Vefat Anında Yapılması Gerekenler 2. Vefat Sonrası Yapılması Gerekenler 2.1. Cenazenin Yıkanması ve Kefenlenmesi 2.2. Cenaze Namazı ve Duaları 2.3. Vefat Edenin Borç, Vasiyet ve Mirası 2.4. Defin ve Taziye

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. DİN HİZMETLERİ VE İLETİŞİM	1. Din Hizmetleri 1.1. İrşad, Tebliğ ve Davette Genel İlkeler 1.2. Din Görevlisinin Nitelikleri 1.3. Din Hizmetlerinde Görevler 1.3.1. Müftülük ve Vaizlik 1.3.2. İmam Hatiplik ve Uygulaması 1.3.3. Müezzinlik ve Uygulaması 1.3.4. Kur'an Kursu Öğreticiliği ve Uygulaması 2. Din Hizmetlerini Zorlaştıran Sorunlar 3. Din Hizmetlerinde Hedef Kitle 4. Din Hizmetlerinde İletişim 4.1. İletişimin Temel İlke ve Unsurları 4.2. Dinî İletişimde Üslup 4.3. Dinî İletişimde Beden Dili 4.4. Din Hizmetlerinde İletişim Sorunları	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Din hizmetlerindeki temel kavramları açıklar. 2. Din görevlisinin sahip olması gereken nitelikleri kavrar. 3. Din hizmeti uygulamalarının gerektirdiği kişisel, mesleki ve toplumsal özelliklere sahip olmaya özen gösterir. 4. Din hizmeti uygulamalarının toplumsal işlevini ve manevi değerini fark eder. 5. Cami içi ve dışı din hizmetlerini uygular. 6. Din hizmetlerini yerine getirirken karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri geliştirir. 7. Din hizmetlerinde hedef kitlenin özelliklerini tanımanın önemini fark eder. 8. Din hizmetleri için gerekli iletişim becerilerini sergiler.	1. kazanım işlenirken cihad konusuna ve "emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker"in cihadın bir türü olduğuna değinilecek; bunun İslami ve mesleki sorumluluk açısından önemine vurgu yapılacaktır. 2. kazanım işlenirken din hizmetlerinin toplumsal hayattaki önemi ve manevi değeri ayet ve hadislerle açıklanacaktır. Ayrıca imamlık ve müezzinlik konuları ele alınırken klasik fıkıh kitaplarındaki imamet ve müezzinlikte aranan şartlara kısaca değinilecek; Peygamberimizin müezzinlerine yer verilecektir. 3. kazanım işlenirken imamlık ve müezzinlikle ilgili dinî hükümler de açıklanacaktır. 5. kazanım işlenirken cami dışı din hizmetleri kapsamında din görevlisinin hasta ziyareti, hapishane ziyaretleri, huzur evleri ile sevgi evleri gibi ihtiyaç alanlarında yapması gereken resmî veya gönüllü hizmetlere de değinilecektir. 6. kazanım işlenirken hedef kitlenin kültürel, sosyal, ekonomik, dinî özelliklerinin dikkate alınması; davet, tebliğ, irşad ve diğer din hizmetleri çalışmalarında bu durumların göz önünde bulundurulması konularına vurgu yapılacaktır. 8. kazanım işlenirken dinî iletişimde üslup ve beden dili kapsamında ulü'l-azm peygamberlerin ve özellikle Peygamberimizin davet üslubundan örnekler verilecektir. Ayrıca din görevliliğinin mesleki temsil nitelikleri bakımından; giyim kuşam, ses, telaffuz, jest ve mimikler konusunda ölçülü, dengeli ve örnek olmasına da değinilecektir. **Kavramlar:** İrşad, davet, tebliğ, cihad, emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker, cami, mescit, cemaat, imam hatip, müezzin, vaiz, müftü.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. DİNÎ HİTABET	1. Din Hizmetlerinde Hitabet ve Önemi 2. Dinî Hitabetin İlkeleri 3. Dinî Hitabette Planlama ve Uygulama 3.1. Amaç ve Konu Belirleme 3.2. Plan Yapma 3.3. Bilgi Toplama ve Düzenleme 3.4. Bilgi Aktarma İlke ve Yöntemleri 4. Dinî Hitabette Değerlendirme	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Din hizmetlerinde hitabetin yerini ve önemini kavrar. 2. Dinî hitabetin ilkelerini açıklar. 3. Dinî hitabette planlama ve uygulama aşamalarını açıklar. 4. Dinî hitabette konuların özelliğine göre kaynak seçimi yapar. 5. Dinî hitabette değerlendirme ölçütlerini açıklar.	1 ve 2. kazanımlar işlenirken konu ayet ve hadislerden örneklerle açıklanacaktır. 4. kazanım işlenirken dinî hitabette birincil kaynak kullanmanın önemine vurgu yapılacak; bu kapsamda klasik akaid, siyer, tefsir, hadis ve fıkıh kaynaklarına da kısaca değinilecektir. 5. kazanım işlenirken vaaz ve hutbe değerlendirme formu oluşturulacak; bu forma göre farklı ortamlarda yapılan üç örnek vaaz ve hutbe metninin değerlendirmesi yapılacaktır. **Kavramlar:** Hitabet, hatip, şifahi, irticali.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. DİNÎ HİTABET TÜRÜ OLARAK HUTBE VE VAAZ	1. Hutbe ve Hatiplik 1.1. Hutbe ile İlgili Dinî Hükümler 1.2. Hutbe Duaları 1.3. Hutbe Örnekleri 1.4. Hutbe Sunumu 2. Vaaz ve Vaizlik 2.1. Vaaz Duaları 2.2. Vaaz Örnekleri 2.3. Vaaz ve Ders Sunumu	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Hutbe ve hatiplik kavramlarını açıklar. 2. Hutbe ile ilgili dinî hükümleri kavrar. 3. Hutbe dualarını ezbere okur. 4. Hutbe sunumunda dikkat edilecek hususları fark eder. 5. Hitabet ilkelerine uygun hutbe hazırlar ve sunar. 6. İncelediği veya dinlediği bir hutbeyi hitabet tekniği açısından değerlendirir. 7. Vaaz ve vaizlik kavramlarını açıklar. 8. Vaaz dualarını ezbere okur. 9. Vaaz ve ders sunumunda dikkat edilecek hususları fark eder. 10. Hitabet ilkelerine uygun vaaz hazırlar ve sunar. 11. İncelediği veya dinlediği bir vaazı hitabet tekniği açısından değerlendirir.	Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir. Ünite sonunda Peygamberimizden ve Hulefa-i Raşidîn'den hutbe örnekleri verilecektir. 2. kazanım işlenirken cuma günü, cuma saati, cuma namazı ve hutbenin önemiyle ilgili ayet ve hadis örnekleri verilecektir. 3. kazanım işlenirken kız öğrenciler, hutbe dualarını ezberlemeye zorlanmayacaktır. Ayrıca bayram namazının kılınışına kısaca değinilecek; bayram hutbelerine örnekler verilecektir. 7. kazanım işlenirken vaazın din hizmetlerindeki yerine ve önemine vurgu yapılacaktır. Ayrıca kız öğrencilere yönelik Kur'an Kursu öğreticiliği ve vaizelik gibi uygulamalara yer verilecektir. 6. ve 11. kazanımlar işlenirken hutbe ve vaaz izleme ve değerlendirme formları kullanılacaktır. **Kavramlar:** Hutbe, hatip, vaaz, vaiz, minber, mihrap.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. DİN HİZMETLERİNDE CAMİ MÛSİKÎSİ	1. Mûsikî ve Dinî Mûsikî 2. Cami Mûsikîsi 2.1. Ezan ve Kamet 2.2. Namaz Tesbihatı 2.3. Aşır 2.4. Tekbir 2.5. Salâ 2.6. Mevlit 2.7. İlahi	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Mûsikîyi ve dinî mûsikîyi tanımlar. 2. Cami mûsikîsinin çeşitlerini açıklar. 3. Cami mûsikîsi çeşitlerini usulüne uygun olarak icra eder.	Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir. 1. kazanım işlenirken dinî mûsikînin din hizmetlerindeki yerine ve önemine kısaca değinilecektir. 2. kazanım işlenirken salâ çeşitlerine ve aşır ile ilahi seçiminde dikkat edilecek hususlara kısaca değinilecektir. 3. kazanım işlenirken uygulama yapma konusunda öğrenciler teşvik edilecektir. Ayrıca uygulama çalışmalarında görsel ve işitsel materyallerden faydalanılacaktır. **Kavramlar:** Mûsikî, tesbihat, aşır, mevlit, tekbir, salâ, ilahi, kürsü, minare, şerefe, mahfil.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. DİNÎ MERASİMLERDE HİTABET VE DUA	1. Din Hizmetlerinde Duanın Yeri 2. Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua 2.1. Ezan Duası 2.2. Yemek ve İftar Duası 2.3. Hatim ve Mevlit Duaları 2.4. Tevbe İstiğfar Duası 2.5. Kurban Duası 2.6. Mübarek Gün ve Geceler 2.7. Ad Koyma Merasimi 2.8. Sünnet Merasimi 2.9. Nişan ve Nikâh Merasimi 2.10. Hacı Uğurlama Merasimi 2.11. Asker Uğurlama Merasimi	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Din hizmetlerinde duanın yerini kavrar. 2. Çeşitli merasimlere uygun dua yapar. 3. Çeşitli merasimlere uygun konuşmalar hazırlar ve sunar.	Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir. 1. kazanım işlenirken Kur'an-ı Kerim'den ve Peygamberimizden dua örnekleri verilecektir. 2. kazanım işlenirken "Asker Uğurlama Merasimi" konusunda cihad, şehitlik ve gazilik konularına değinilecek ve 15 Temmuz'a atıf yapılacaktır. **Kavramlar:** Cihad, şehitlik, gazilik, dua, tevbe, istiğfar, hatim, mukabele, akika, velime.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
6. CENAZE ADABI	1. Vefat Anında Yapılması Gerekenler 2. Vefat Sonrası Yapılması Gerekenler 2.1. Cenazenin Yıkanması ve Kefenlenmesi 2.2. Cenaze Namazı ve Duaları 2.3. Vefat Edenin Borç, Vasiyet ve Mirası 2.4. Defin ve Taziye	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Vefat anında yapılması gerekenleri kavrar. 2. Cenazeyi dinî vecibelere göre yıkar ve kefenler. 3. Cenaze namazını usulüne uygun olarak kıldırır. 4. Cenaze dualarını ezbere okur. 5. Cenaze için dua ve konuşma yapar. 6. Cenazenin İslam geleneğine göre defin hizmetlerini yerine getirir. 7. Vefat edenin yakınlarına başsağlığı dilemeye ve üzüntüsünü paylaşmaya özen gösterir.	Ünite genelinde dualar anlamlarıyla birlikte verilecektir. Ayrıca cenaze ile ilgili kavramlar ıstılaha uygun olarak verilecektir. 1. kazanım işlenirken vefat eden bir Müslüman'a karşı diğer Müslümanların dinî sorumlulukları üzerinde durulacaktır. 6. kazanım işlenirken şehitlerle ilgili uygulamalara değinilecektir. 7. kazanım işlenirken halk arasında yaygın olarak bilinen yedisi, kırkı, elli ikisi gibi uygulamaların dinî herhangi bir dayanağının olmadığı vurgusu yapılacaktır. **Kavramlar:** Istılah, tekfin, teşyi, gasil, musalla, taziye, vasiyet, miras.

TEMEL DİNİ BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

9. TEMEL DİNİ BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

9.1. TEMEL DİNİ BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

İnsan; Rabb'ini tanımak, O'nun varlığına ve birliğine inanmak, O'na usulüne uygun olarak ibadet etmek üzere yaratılmıştır. Bu vasıfları nedeniyle insan, yaratılmışların en şereflisi olarak nitelendirilmiştir. İnsan kimi zaman dünyamızı ıslah ve imar ederek kültür ve medeniyetler kuran, yaratılışıyla uyum içerisinde hareket eden bir varlık olmuş kimi zaman da kendine yüklenilen bu kutlu vazifeye rağmen ifsat eden, harsı ve nesli yok etmeye çalışan, kendine ve fıtratına yabancılaşan bir varlığa dönüşmüştür.

Allah, insanın hayatını anlamlandırabilmesi, özüne/fıtratına yabancılaşmadan yeryüzünü daha iyi ıslah ve imar edebilmesi için vahiy yoluyla mesajlarını iletmiştir. Bu mesajların kutlu elçilerin hayatıyla modellenebilir/yaşanılabilir olmasını irade etmiş ve kuluyla arasındaki ilişkileri sarsılmaz bir zemine oturtmuştur.

İslam dini, tarihi süreçte isimleri ve hitap ettikleri kitleler farklı olsa da peygamberlerin insanlığa sunduğu kurtuluş yolunun ortak adıdır. İslam dini, bu özelliği ile Hz. Âdem'den (a.s.) Hz. Muhammed'e (s.a.v.), oradan da kıyamete kadar marufun egemen olması, zulmün ve cehaletin ortadan kalkması, insanın yaratılış gayesinin gerçekleşmesini hedeflemiştir.

Temel Dini Bilgiler dersi; öğrencilerin Allah ve Rasul'üne karşı sorumluluklarını bilmelerini, bireysel ve toplumsal vazifelerinin farkında olmalarını hedeflemektedir. Aynı zamanda bu ders, İslam dininin özüne ve insanın yaratılışına uygun yaşamaya zemin hazırlayan iman, ibadet, ahlak ve sosyal hayatla ilgili konuları temel düzeyde öğrencilere vermeyi ve onları ahlaki tavır ile tutumlar açısından tutarlılık gösteren bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Temel Dini Bilgiler dersi; Hadis, Fıkıh, Tefsir, Akaid, Kelam, İslam Ahlakı, Hitabet ve Mesleki Uygulama, İslam Kültür ve Medeniyeti gibi dersler için ileriki öğrenmelere alt yapı oluşturmaktadır. Anadolu imam hatip liselerinde okutulacak olan Temel Dini Bilgiler Dersi Öğretim Programı beş ünite olarak yapılandırılmıştır.

Temel Dini Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde belirtilen “Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları”na uygun olarak öğrencilerin;

- İslam’ın iman esaslarını kavraması,
- İslam’ın temel ibadetlerinin yapılışlarını açıklaması,
- İslam’ın temel ahlaki ilkelerini kavraması,
- İslam ahlakının kaynağının Kur’an ve sünnet olduğunu fark etmesi,
- Allah’a, Peygamberimize, Kur’an-ı Kerim’e ve insanlara karşı sorumluluklarını fark etmesi amaçlanmaktadır.

9.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Temel Dini Bilgiler Dersi Öğretim Programı; öğrencilerin, İslam dininin özünü oluşturan iman, ibadet ve ahlak konularını bütüncül bir bakış açısıyla kavramaları esasına dayanmaktadır. Konu ve kazanımlar verilirken bu ilkeye dikkat edilmelidir.
2. Temel Dini Bilgiler dersinde konu ve kazanımlar; Hadis, Fıkıh, Tefsir, Akaid, Kelam, İslam Ahlakı, Hitabet ve Mesleki Uygulama gibi ilgili derslerle ilişkilendirilerek işlenmelidir.
3. Temel Dini Bilgiler dersinin ileriki öğrenmeler için zemin teşkil edeceği unutulmamalı; konu ve kazanımlar bu olgu göz önünde bulundurularak temel düzeyde verilmeye çalışılmalı; öğrencilerde ön yargı oluşturacak ve yılgınlığa sebep olacak uygulamalardan kaçınılmalıdır.

9.3. KAVRAMLAR

- Abdest
- Adalet
- Adap
- Ahiret
- Ahit
- Ahlak
- Akide
- Din
- Gusül
- Haram
- Helal
- Haset
- Havf
- Hayâ
- Hilm
- Hüsnüzan
- İbadet
- İffet
- İhlâs
- İlim
- İman
- İnfak
- Îsar
- İslam
- İtidal
- İtidal
- Kader
- Kaza
- Marifet
- Melek
- Muhabbet
- Nezaket
- Niyet
- Peygamber
- Reca
- Rızık Riya
- Rüku
- Sa'y
- Sadaka
- Salavat
- Selam
- Sıla-i rahim
- Suizan
- Sünnet
- Şecaat
- Ta'zim
- Taharet
- Tahkik
- Taklit
- Takva
- Tasarruf
- Tasdik
- Tavaf
- Terbiye
- Tesettür
- Teslimiyet
- Tevbe
- Tevhid
- Teyemmüm
- Ubudiyet
- Vefa
- Yakîn
- Zarurât-ı diniye
- Zekât

9.4. TEMEL DİNİ BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	İnanç Dünyamız	7	6
2.	İbadet Hayatımız	17	10
3.	Ana Hatlarıyla İslam Ahlakı	8	6
4.	Ahlaki Davranışlar	6	8
5.	Adab-ı Muaşeret	9	6
TOPLAM		**47**	**36**

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE	5. ÜNİTE
İNANÇ DÜNYAMIZ	**İBADET HAYATIMIZ**	**ANA HATLARIYLA İSLAM AHLAKI**	**AHLAKİ DAVRANIŞLAR**	**ADAB-I MUAŞERET**
1. İnsan ve Din 2. İmanla İlgili Kavramlar 3. İmanın Söz ile İfade Edilmesi 3.1. Kelime-i Tevhid 3.2. Kelime-i Şehadet 4. İman Esasları 4.1. Allah'a İman 4.2. Meleklere İman 4.3. Kitaplara İman 4.4. Peygamberlere İman 4.5. Ahiret Gününe İman 4.6. Kader ve Kazaya İman	1. İbadet Kavramı 2. İbadetin Kabul Şartları 2.1. Niyet 2.2. İhlâs 2.3. Sünnete Uygunluk 3. İnanç ile İbadet İlişkisi 4. İbadet ile Temizlik İlişkisi 4.1. Abdest 4.2. Gusül 4.3. Teyemmüm 5. Müminin Miracı: Namaz 6. Kötülüklere Kalkan: Ramazan ve Oruç 7. Paylaşma ve Yardımlaşma: İnfak, Sadaka ve Zekât 8. Allah'ın Evinde Misafirlik: Hac ve Umre 9. Kulluk ve Samimiyet Beyanı: Kurban 10. Salih Amel 11. Dua ve Tevbe	1. İslam Ahlakının Gayesi ve Konusu 2. İslam Ahlakının Kaynakları 3. Ahlak ile Terbiye İlişkisi 4. Allah'a Karşı Vazifelerimiz 5. Peygamberimize Karşı Vazifelerimiz 6. Kur'an-ı Kerim'e Karşı Vazifelerimiz 7. İnsanlara Karşı Vazifelerimiz	1. Olumlu Davranışlar 1.1. Adalet 1.2. İffet ve Hayâ 1.3. Ahde Vefa 1.4. Emanete Riayet 1.5. Kanaatkârlık 1.6. Tevazu 1.7. Merhamet ve Şefkat 1.8. Cesaret 1.9. Müsamaha 1.10. Kadirşinaslık 2. Olumsuz Davranışlar 2.1. Yalan ve Riya 2.2. Gıybet ve Koğuculuk 2.3. İftira 2.4. Haset 2.5. Suizan 2.6. Hırsızlık 2.7. Hile Yapmak 2.8. İsraf 2.9. Öfke ve Şiddet 2.10. Yetimi Hor Görmek 3. Zararlı Alışkanlıklar	1. Selamlaşma Adabı 2. Konuşma Adabı 3. İlim Adabı 4. Yeme İçme Adabı 5. Giyim Kuşam Adabı 6. Yolculuk Adabı 7. Ziyaret Adabı 8. Alışveriş Adabı 9. Medya ve Bilişim Adabı

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. İNANÇ DÜNYAMIZ	1. İnsan ve Din 2. İmanla İlgili Kavramlar 3. İmanın Söz ile İfade Edilmesi 3.1. Kelime-i Tevhid 3.2. Kelime-i Şehadet 4. İman Esasları 4.1. Allah'a İman 4.2. Meleklere İman 4.3. Kitaplara İman 4.4. Peygamberlere İman 4.5. Ahiret Gününe İman 4.6. Kader ve Kazaya İman	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İnsanın yaratılış amacını ayet ve hadislerden örneklerle açıklar. 2. Din kavramını tanımlar. 3. İman ile ilgili kavramları açıklar. 4. Kelime-i Tevhid ve Kelime-i Şehadeti açıklar. 5. İslam'ın temel iman esaslarını açıklar. 6. İman esaslarını ayet ve hadislerle temellendirir. 7. İman esaslarını bütüncül bir şekilde kavrar.	Ünite genelinde iman esasları, Akaid ve Kelam dersinin ilgili üniteleri ile ilişkilendirilerek ayrıntıya girilmeden ayet ve hadislerden örneklerle açıklanacaktır. Ayrıca imanın kişinin ahlaki gelişimi üzerindeki olumlu etkilerine değinilecektir. 1. kazanım işlenirken eşref-i mahlûkat kavramına da değinilecektir. 2. kazanım işlenirken ayrıntıya girilmeden dinin kaynağı ayet ve hadislerle açıklanacak; fıtrat kavramına vurgu yapılacak; dinin tanımında İslam âlimlerinin yaklaşımı esas alınacaktır. 3. kazanım işlenirken İslam'da tevhid inancının önemine ve Peygamberimizin risaletine iman edilmeden tevhidin gerçekleşmeyeceğine vurgu yapılacaktır. Ayrıca ikrar, tasdik, rükün, yakin, icmali ve tafsili iman kavramlarına da değinilecektir. 6 ve 7. kazanımlar işlenirken iman-İslam-ihsan arasındaki ilişkiye kısaca değinilecek; imanın bir bütün olduğu, zarurât-ı diniyeden birini inkâr edenin dinin tamamını inkâr etmiş olacağına da vurgu yapılacaktır. **Kavramlar:** Din, iman, İslam, tevhid, akide, taklit, tahkik, melek, peygamber, ahiret, kader, kaza, tasdik, rükün, yakîn, zarurât-ı diniye.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. İBADET HAYATIMIZ	1. İbadet Kavramı 2. İbadetin Kabul Şartları 2.1. Niyet 2.2. İhlas 2.3. Sünnete Uygunluk 3. İnanç ile İbadet İlişkisi 4. İbadet ile Temizlik İlişkisi 4.1. Abdest 4.2. Gusül 4.3. Teyemmüm 5. Müminin Miracı: Namaz 6. Kötülüklere Kalkan: Ramazan ve Oruç 7. Paylaşma ve Yardımlaşma: İnfak, Sadaka ve Zekât 8. Allah'ın Evinde Misafirlik: Hac ve Umre 9. Kulluk ve Samimiyet Beyanı: Kurban 10. Salih Amel 11. Dua ve Tevbe	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İbadet kavramını açıklar. 2. İbadetin kabul edilme şartlarını açıklar. 3. İnançla ibadet arasındaki ilişkiyi yorumlar. 4. İbadette temizliğin yerini ve önemini ayet ve hadislerle örneklendirir. 5. Abdest, boy abdesti ve teyemmümün alınışını açıklar. 6. Namazın çeşitlerini, farz, vacip ve sünnetlerini açıklar. 7. Çeşitlerine göre namazın kılınışına örnekler verir. 8. Ramazan ayı ve orucun dindeki yerini ayet ve hadislerle örneklendirir. 9. Ramazan ve oruçla ilgili kavramları açıklar. 10. Zekât ve sadaka ile ilgili hükümleri açıklar. 11. Haccın yapılışını ana hatlarıyla açıklar. 12. Hac ve umre arasındaki farkı ayırt eder. 13. Hac ile ilgili kavramları açıklar. 14. Kurban ibadetinin dindeki yerini açıklar. 15. Salih amelin kapsamını söyler. 16. Dua ile tevbenin kişi hayatındaki ve dindeki önemini fark eder. 17. İbadetleri yapmaya istekli olur.	2. kazanım işlenirken ilkeler bağlamında isteklilik, kolaylık ve güç yetirebilirlik konuları ile ibadetin kapsamına da değinilecektir. 5. kazanım işlenirken istinca ve istibra konularına değinilecektir. 7. kazanım işlenirken caminin ve cemaatle namaz kılmanın önemine de değinilecektir. 9. kazanım işlenirken konu; sahur, imsak, iftar, teravih namazı, mukabele ve fıtır sadakası ile sınırlandırılacaktır. 10. kazanım işlenirken zekâtın nelerden ve kimlere verilmesi gerektiği konularına da değinilecektir. 13. kazanım işlenirken konu; ihram, Arafat, Müzdelife, Mina, tavaf ve sa'y ile sınırlandırılacaktır. 15. kazanım işlenirken kâfirlerin amelinin salih amel kapsamına girmeyeceği; İbrahim suresi 18, Kehf suresi 105-106. ayetler ışığında anlatılacaktır. **Kavramlar:** İbadet, niyet, ihlas, sünnet, taharet, abdest, teyemmüm, gusül, infak, sadaka, zekât, tavaf, sa'y.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. ANA HATLARIYLA İSLAM AHLAKI	1. İslam Ahlakının Gayesi ve Konusu 2. İslam Ahlakının Kaynakları 3. Ahlak ile Terbiye İlişkisi 4. Allah'a Karşı Vazifelerimiz 5. Peygamberimize Karşı Vazifelerimiz 6. Kur'an-ı Kerim'e Karşı Vazifelerimiz 7. İnsanlara Karşı Vazifelerimiz	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslam ahlakının gayesini ve konusunu ayet ve hadislerle açıklar. 2. İslam ahlakının kaynaklarını açıklar. 3. Ahlak ile terbiye ilişkisini yorumlar. 4. İman, ibadet ve ahlak arasındaki ilişkiyi yorumlar. 5. Allah'a karşı vazifelerini yerine getirmeye özen gösterir. 6. Peygamberimize karşı vazifelerini yerine getirmeye istekli olur. 7. Kur'an-ı Kerim ile ilgili vazifelerini yapmaya önem verir. 8. İnsanlara karşı vazifelerini kavrar.	1. kazanım işlenirken ahlakın tanımı yapılacak ve ahlakla ilgili temel kavramlara kısaca değinilecektir. 2. kazanım işlenirken İslam ahlakının kaynakları Kur'an ve sünnet ile sınırlandırılacak; ahlakın kaynağı ile ilgili farklı teorilere girilmeyecektir. 3. kazanım işlenirken eğitimin amaçlarından birisinin de ahlaklı bireyler yetiştirmek olduğuna da vurgu yapılacaktır. 5. kazanım işlenirken marifet, ubudiyet, muhabbet, tazim, teslimiyet, tevbe, takva, havf ve reca konularına kısaca değinilecektir. 6. kazanım işlenirken muhabbet, sünnete ittiba ve teslimiyet konularına kısaca değinilecektir. Ayrıca salat ve selam ile ilgili hadislere de yer verilecektir. 7. kazanım işlenirken Kur'an'a karşı saygı ve edep; Kur'an'ı okuma, anlama ve yaşama konularına kısaca değinilecektir. 8. kazanım işlenirken kul hakkı; can, mal, namus emniyeti; saygı, sevgi, keder ve sevince ortak olma konularına kısaca değinilecektir. **Kavramlar:** Ahlak, terbiye, marifet, muhabbet, ta'zim, ubudiyet, teslimiyet, tevbe, takva, havf, reca, salavat.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. AHLAKİ DAVRANIŞLAR	1. Olumlu Davranışlar 1.1. Adalet 1.2. İffet ve Hayâ 1.3. Ahde Vefa 1.4. Emanete Riayet 1.5. Kanaatkârlık 1.6. Tevazu 1.7. Merhamet ve Şefkat 1.8. Cesaret 1.9. Müsamaha 1.10. Kadirşinaslık 2. Olumsuz Davranışlar 2.1. Yalan ve Riya 2.2. Gıybet ve Koğuculuk 2.3. İftira 2.4. Haset 2.5. Suizan 2.6. Hırsızlık 2.7. Hile Yapmak 2.8. İsraf 2.9. Öfke ve Şiddet 2.10. Yetimi Hor Görmek 3. Zararlı Alışkanlıklar	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Güzel ahlaki davranışları ayet ve hadislerle temellendirir. 2. Güzel ahlaki davranışlara uymaya istekli olur. 3. Olumsuz davranışları ayet ve hadislerle temellendirir. 4. Olumsuz davranışlardan uzak durmaya özen gösterir. 5. Davranışlarında ölçülü ve tutarlı olmaya özen gösterir. 6. Zararlı alışkanlıkların beden ve ruh sağlığı açısından olumsuz etkilerini fark eder.	Ünite konuları başta ayet ve hadisler olmak üzere İslam tarihinden yaşanmış örneklerle açıklanacaktır. 4. kazanım işlenirken yetim malı yemenin haramlığına da vurgu yapılacaktır. 6. kazanım işlenirken sigara, içki, uyuşturucu madde kullanmanın zararlarına yer verilecektir. **Kavramlar:** Adalet, ahit, vefa, itidal, şecaat, hilm, îsar, iffet, hayâ, hüsnüzan, suizan, riya, haset.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
5. ADAB-I MUAŞERET	1. Selamlaşma Adabı 2. Konuşma Adabı 3. İlim Adabı 4. Yeme İçme Adabı 5. Giyim Kuşam Adabı 6. Yolculuk Adabı 7. Ziyaret Adabı 8. Alışveriş Adabı 9. Medya ve Bilişim Adabı	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Selamlaşmada dikkat edilmesi gereken hususları açıklar. 2. Konuşurken dikkat edilmesi gereken hususları açıklar. 3. İlim öğrenmede ve öğretmede gerekli ahlaki ölçüleri fark eder. 4. Yeme ve içmede ölçülü olmaya özen gösterir. 5. Giyim ve kuşamda ölçülü olmaya ve gösterişten uzak durmaya özen gösterir. 6. Yolculuk adabıyla ilgili ilkeleri kavrar. 7. Ziyaret adabını ayet ve hadislerle açıklar. 8. Alışverişte helal-haram ölçüsünü kavrar. 9. İletişim araçlarını doğru ve yerinde kullanır.	Ünite konuları, başta ayet ve hadisler olmak üzere İslam tarihinden yaşanmış örneklerle açıklanacaktır. 1. kazanım işlenirken konu Peygamberimizin sünneti ışığında açıklanacaktır. 3. kazanım işlenirken ayet ve hadisler ışığında ilim adabından kısaca bahsedecektir. 4 ve 5. kazanımlar işlenirken gösterişten uzak olma, tasarruf, sahip olduğumuz nimetleri başkalarıyla paylaşma konuları üzerinde de durulacaktır. Ayrıca helal kazancın önemi vurgulanacaktır. 6. kazanım işlenirken özel veya toplu taşıma araçlarında çevreye ve insanlara karşı saygılı olunmasına; ayrıca trafik kuralları ihlalinin de kul hakkı ihlali olduğuna değinilecektir. 9. kazanım işlenirken sosyal medya ve internetin kullanımında mahremiyete riayet, kişi haklarını ihlal etmeme, zaman israfı gibi konular üzerinde durulacaktır. **Kavramlar:** Adap, selam, ilim, nezaket, itidal, sıla-i rahim, tesettür, rızık, helal, haram, tasarruf.

SİYER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

10. SİYER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASI

10.1. SİYER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Siyer; Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatını, şahsiyetini, tebliğ faaliyetlerini, siyasi ve askerî mücadelelerini konu alan ilim dalının adıdır.

Peygamberimizin hayatına ve şahsiyetine duyulan ilgi; Kur'an-ı Kerim'in, İslam dininin ve Müslümanların ona verdiği önem ve değerden kaynaklanmaktadır. Kur'an-ı Kerim'de Peygamberimizin âlemlere rahmet olarak güzel ahlak üzere gönderildiği ve son peygamber olduğu bildirilmektedir. Onun, ilahi emir ve yasakları tebliğ ederek fertleri ve toplumları arındırmakla, onlara kitap ve hikmeti öğretmekle görevlendirildiği vurgulanmaktadır. Bu nedenle Peygamberimize itaat edilmesi, onun örnek alınması ve herkesten çok sevilmesi emredilmektedir.

Peygamberimiz herkes için hayatın tamamını kuşatan ideal bir örnektir. Onun, her insanın uyabileceği yalın ve yaşanabilir bir hayat örnekliği vardır. O, Kur'an'ın esaslarına göre yaşayan en güzel model olmuştur.

Siyer Dersi Öğretim Programı geliştirilirken Kur'an-ı Kerim, hadis, siyer ve tarih kaynakları esas alınmıştır. Öğrencilerin, Peygamberimizi daha iyi tanıyabilmeleri ve İslamiyet'i anlayabilmeleri için Arap Yarımadası'nın risâlet öncesi sosyal ve dinî durumu, Hz. Muhammed'in vahiy öncesi hayatı, İslam'ı tebliği, Mekke'de verdiği mücadele, Medine'de çok yönlü bir lider oluşu ile buna bağlı gelişmeler ve örnek kişiliğiyle ilgili bilgiler verilecektir.

Anadolu İmam Hatip Lisesi Siyer Öğretim Programı dört ünite olarak yapılandırılmıştır. Siyer Dersi Öğretim Programıyla, 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri"ne uygun olarak öğrencilerin;

- İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi yapısı ile Mekke ve Yesrib'in sosyal, kültürel, ekonomik ve dinî özelliklerini tanıması,
- Hz. Muhammed'in peygamberlik öncesi hayatını ve kişilik özelliklerini açıklaması,
- İslam dininin doğru anlaşılmasında Peygamberimize olan ihtiyacı fark etmesi,
- Hz. Muhammed'in peygamberlik hayatını, Mekke ve Medine döneminde meydana gelen olayları tarihsel bağlamına uygun olarak bilmesi,
- Peygamberimizin örnek kişiliğinin bireysel ve toplumsal yönünü kavraması,
- Peygamberimizin hayatını bütüncül bir yaklaşımla tanıması amaçlanmaktadır.

10.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

1. Siyer dersi; Peygamberimizin şahsı ve nübüvveti ile ilgili Kur'an-ı Kerim'in verdiği bilgiler çerçevesinde, temel kaynaklar referans alınarak ve tarih biliminin yöntemleri ışığında işlenmelidir.
2. Siyer dersinde öğrencilerin Peygamberimizi tanımaları, onun hayatımızdaki yerini kavramaları öncelikle hedeflenmelidir.
3. Siyer dersinde üniteler hazırlanırken konulara ilişkin edebî metinlerden yararlanılmalı; anlatımlar, peygamber sevgisini ve ona bağlılıktaki samimiyeti yansıtmalıdır. Bu bağlamda Peygamberimize sevgi ve hürmet ifadelerinin farklı kullanımlarına da yer verilmelidir.
4. Siyer dersinde ünitelerin sonunda ünite içeriğine uygun, Peygamberimizin örnekliğini ve ahlaki vasıflarını öne çıkaran kısa okuma parçalarına yer verilmelidir.

10.3. KAVRAMLAR

- Aşere-i Mübeşşere
- Bedevi
- Biat
- Cahiliye
- Cihad
- Dâru'n-nedve
- Davet
- Ehl-i kitap
- El-Emin
- Emanet
- Ensar
- Fetret
- Ficar
- Gazve
- Hadari
- Hanif
- Harem
- Hılfu'l-Fudul
- Hicret
- İsmet
- İsrâ
- İstişare

- Mirac
- Muâhât
- Muallakât
- Muhacir
- Nifak
- Nübüvvet
- Ravza-i Mutahhara
- Risâlet
- Sahabi
- Senetu'l-vüfûd
- Seriyye
- Sıdk
- Siyer
- Şirk
- Tebliğ
- Tefekkür
- Tevhid
- Vahiy

10.4. SİYER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÜNİTELERİ, KAZANIM SAYILARI VE SÜRELERİ

ÜNİTELER		KAZANIM SAYILARI	DERS SAATİ
1.	İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası	5	8
2.	Hz. Peygamber'in Risâlet Öncesi Hayatı	6	12
3.	Risâletin Mekke Dönemi	13	26
4.	Risâletin Medine Dönemi	8	26
TOPLAM		32	72

1. ÜNİTE	2. ÜNİTE	3. ÜNİTE	4. ÜNİTE
İSLAMİYET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI	**HZ. PEYGAMBER'İN RİSÂLET ÖNCESİ HAYATI**	**RİSÂLETİN MEKKE DÖNEMİ**	**RİSÂLETİN MEDİNE DÖNEMİ**
1. Peygamberimizin Hayatını Öğrenmenin Önemi 2. Siyer İlminin Temel Kavramları ve Kaynakları 3. İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası'na Genel Bakış 3.1. Dinî Hayat 3.2. Siyasi Hayat 3.3. Sosyal Hayat 3.4. Kültürel Hayat 4. İslamiyet Öncesi Hicaz 4.1. Mekke 4.2. Taif 4.3. Yesrib	1. Peygamberimizin Soyu ve Ailesi 2. Peygamberimizin Doğumu ve Çocukluğu 3. Peygamberimizin Gençlik Dönemi 4. Peygamberimizin Nübüvvet Öncesi Ahlaki Olgunluğu 5. Peygamberimizin Hirâ'da Tefekkür Günleri	1. Risâlet Öncesi Dünyanın Dinî Durumu 2. Risâlet ve Peygamberimiz 2.1. İlk Vahiy 2.2. Gizli ve Açık Davet 2.3. İlk Müslümanlar 3. Mekke'de İslam Davetine Tepkiler 3.1. Mekke'de İslam'ı Kabul Edenlerin Genel Özellikleri 3.2. Müşriklerin İslam Davetine Karşı Çıkma Sebepleri 3.3. Mekke Dönemi ve İşkence 4. Habeşistan'a Hicret 5. Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer'in (r.a.) Müslüman Oluşları 6. Boykot Yılları 7. Taif Yolculuğu 8. İsrâ ve Mirac 9. Yeni Yurt Arayışı 9.1. Yesriblilerle İlk Temas 9.2. Akabe Biatları 10. Yesrib'e Hicret 10.1. Müslümanların Hicreti 10.2. Peygamberimizin Hicreti 10.3. Kubâ'ya Varış	1. Medine'de İslam Toplumunun Oluşumu 1.1. Mescid-i Nebi'nin İnşası 1.2. Ashâb-ı Suffe 1.3. Muhacir-Ensar Kardeşliği 1.4. Medine Sözleşmesi 1.5. Namaza Davet: Ezan 1.6. Medine Pazarının Kurulması 1.7. Kıblenin Değişmesi 2. Seriyye ve Gazveler 2.1. Savaşa İzin Verilmesi 2.2. İlk Seriyyeler 2.3. Bedir Gazvesi 2.4. Uhud Gazvesi 2.5. Recî ve Bi'r-i Maune 2.6. Hendek Gazvesi 2.7. Hudeybiye Antlaşması 2.8. Mekke'nin Fethi 2.9. Huneyn Gazvesi 3. Nifak ve Münafıklar 4. Diğer Din Mensuplarıyla Münasebetler 4.1. Yahudiler 4.2. Hristiyanlar 5. İslam'a Davet Mektupları 6. Heyetlerle Görüşmeler 7. Veda Haccı ve Veda Hutbesi 8. Peygamberimizin Vefatı

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
1. İSLAM YET ÖNCESİ ARAP YARIMADASI	1. Peygamberimizin Hayatını Öğrenmenin Önemi 2. Siyer İlminin Temel Kavramları ve Kaynakları 3. İslamiyet Öncesi Arap Yarımadası'na Genel Bakış 3.1. Dinî Hayat 3.2. Siyasi Hayat 3.3. Sosyal Hayat 3.4. Kültürel Hayat 4. İslamiyet Öncesi Hicaz 4.1. Mekke 4.2. Taif 4.2. Yesrib	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. İslam'ı anlamada Peygamberimizin hayatını öğrenmenin önemini kavrar. 2. Peygamberimizi tanımada Siyer ilminin temel kaynaklarını ve kavramlarını tanımanın önemini fark eder. 3. İslamiyet öncesi Arap Yarımadası'nın coğrafi, siyasi, sosyal, kültürel, ekonomik yapısını ve dinî özelliklerini tanır. 4. Cahiliye kavramını ve cahiliye zihniyetinin genel özelliklerini açıklar. 5. İslamiyet öncesi Hicaz'ın tarihi, dinî, sosyal ve kültürel hayatını tanır.	2. kazanım işlenirken kaynaklar; Kur'an-ı Kerim, sahih hadisler ve ilk dönem kaynaklarıyla sınırlandırılacaktır. Ayrıca öğrencilerin temel kaynaklara nasıl ulaşabilecekleri ve bu kaynaklardan faydalanma usulleri açıklanacaktır. 3. kazanım işlenirken Hicaz'ın sosyo-kültürel hayatına ayrıntılı olarak değinilmeyecek; gerekli ayrıntı 5. kazanım işlenirken verilecektir. 3 ve 4. kazanımlar işlenirken cahiliye kavramı ve zihniyeti, ayet ve hadislerden örneklerle açıklanacak ve cahiliye zihniyetinin belirli bir dönemle sınırlı olmadığı vurgulanacaktır. 5. kazanım işlenirken Hz. İbrahim (a.s.) ve Hz. İsmail'in (a.s.) tevhid mücadelesi, Kâbe'nin yeniden inşası, Fil Olayı gibi önemli hadiselere de değinilecektir. Ayrıca Yesrib'deki toplumsal yapı ve dinî guruplardan da bahsedilecektir. **Kavramlar:** Siyer, tevhid, hanif, şirk, cahiliye, bedevi, hadari, dâru'n-nedve, harem, muallakât, ficar.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
2. HZ. PEYGAMBER'İN RİSÂLET ÖNCESİ HAYATI	1. Peygamberimizin Soyu ve Ailesi 2. Peygamberimizin Doğumu ve Çocukluğu 3. Peygamberimizin Gençlik Dönemi 4. Peygamberimizin Nübüvvet Öncesi Ahlaki Olgunluğu 5. Peygamberimizin Hirâ'da Tefekkür Günleri	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Peygamberimizin soyunu ve aile ortamını tanır. 2. Peygamberimizin çocukluk dönemini açıklar. 3. Peygamberimizin gençlik döneminin genel özelliklerini açıklar. 4. Peygamberimizin aile bireyleri ile ilişkilerini ideal bir model olarak benimser. 5. Peygamberimizin nübüvvet öncesi erdemli davranışlarını kendine örnek alır. 6. Peygamberimizin Hirâ'daki tefekkür sürecini değerlendirir.	3. kazanım işlenirken Peygamberimizin Hılfu'l-Fudul'a katılması, ticaretle uğraşması, Hz. Hatice (r.a.) ile evliliği ve çocukları ile ilgili bilgiler verilecek; ancak Hz. Hatice'nin evlilik yaşı gibi tartışmalı rivayetlere yer verilmeyecektir. 4. kazanım işlenirken Peygamberimizin evliliğinin temelindeki sadakat ve vefa kavramlarının önemi üzerinde durulacaktır. 5. kazanım işlenirken Peygamberimizin Kâbe hakemliği, el-Emin olarak anılması, cahiliye yaşantısından uzak durma gibi ahlaki olgunuluğunu ortaya koyan konulara yer verilecektir. 6. kazanım işlenirken Peygamberimizin Hirâ'da âlemin yaratılışı hakkında tefekkür etmesine, toplumdaki ahlaki çöküntülerden duyduğu rahatsızlıklara değinilecek; ibadet gibi taabbudi anlatımlara yer verilmeyecektir. **Kavramlar:** Nübüvvet, risâlet, hanif, tefekkür, Hılfu'l-Fudul, emanet, el- Emin, tebliğ ismet, sıdk.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
3. RİSÂLETİN MEKKE DÖNEMİ	1. Risâlet Öncesi Dünyanın Dinî Durumu 2. Risâlet ve Peygamberimiz 2.1. İlk Vahiy 2.2. Gizli ve Açık Davet 2.3. İlk Müslümanlar 3. Mekke'de İslam Davetine Tepkiler 3.1. Mekke'de İslam'ı Kabul Edenlerin Genel Özellikleri 3.2. Müşriklerin İslam Davetine Karşı Çıkma Sebepleri 3.3. Mekke Dönemi ve İşkence 4. Habeşistan'a Hicret 5. Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer'in (r.a.) Müslüman Oluşları 6. Boykot Yılları 7. Taif Yolculuğu 8. İsrâ ve Mirac 9. Yeni Yurt Arayışı 9.1. Yesriblilerle İlk Temas 9.2. Akabe Biatları 10. Yesrib'e Hicret 10.1. Müslümanların Hicreti 10.2. Peygamberimizin Hicreti 10.3. Kubâ'ya Varış	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Peygamberimizin risâletinden önce dünyanın dinî durumunu açıklar. 2. Peygamberliğin insanlık tarihi açısından önemini fark eder. 3. Peygamberimizin İslam'a davet sürecini ve davet metodunu açıklar. 4. Peygamberimizin tebliğine karşı tepkileri nedenleriyle birlikte değerlendirir. 5. Habeşistan hicretlerinin sebep ve sonuçlarını açıklar. 6. Hz. Hamza (r.a.) ve Hz. Ömer'in (r.a.) Müslüman olmalarının, Müslümanların güçlenmesine katkılarını yorumlar. 7. Kureyşli müşriklerin Müslümanlara uyguladığı baskıları açıklar. 8. Peygamberimizin Taif yolculuğunun sebep ve sonuçlarını yorumlar. 9. İsra ve Miraç olayının, Peygamberimiz ve Müslümanlar açısından önemini fark eder. 10. Akabe Biatları'nın Yesrib'de İslam'ın yayılışı açısından önemini kavrar. 11. Yesrib'e hicretin sebeplerini ve önemini kavrar. 12. Peygamberimizin Kubâ'daki faaliyetlerini açıklar. 13. Hicretin sosyal, siyasi, ekonomik ve kültürel sonuçlarını irdeler.	1. kazanım işlenirken ayrıntıya girilmeksizin dinlerin yoğunlaştığı havzalar hakkında kısa bilgiler verilecektir. 3. kazanım işlenirken vahyin Peygamberimize yüklediği sorumluluğa ve davetindeki temel ilkelere yer verilecektir. Ayrıca ilk vahiy ve sonrasında gelişen süreç üzerinde durulacaktır. Bu bölümde Darü'l-Erkam'a da yer verilecektir. 5. kazanım işlenirken Cafer b. Ebi Talib'in (r.a.) Necaşi ile olan konuşmasına yer verilecektir. 7. kazanım işlenirken Kureyşli müşriklerin, Peygamberimizi yalnızlaştırmak amacıyla Haşimoğullarına uyguladıkları boykota vurgu yapılacaktır. Ayrıca hüzün yılına da değinilecektir. 9. kazanım işlenirken konu, ayet ve sahih hadisler ışığında ele alınacaktır. Ayrıca Mirac olayı ile namazın beş vakit olarak düzenlendiğine vurgu yapılacaktır. 10. kazanım işlenirken biat kavramına, biatın önemine ve sahabenin sadakatine de değinilecektir. 12. kazanım işlenirken ilk Cuma namazına ve ilgili ayetlere de değinilecektir. 12 ve 13. kazanımlar işlenirken Hicret olayı, ayet ve sahih hadisler ışığında açıklanacaktır. **Kavramlar:** Vahiy, davet, tebliğ, risâlet, fetret, aşere-i mübeşşere, sahabi, isrâ, mirac, biat, hicret.

Ünite	Konular	Kazanımlar	Açıklamalar
4. RİSÂLETİN MEDİNE DÖNEMİ	1. Medine'de İslam Toplumunun Oluşumu 1.1. Mescid-i Nebi'nin İnşası 1.2. Ashâb-ı Suffe 1.3. Muhacir-Ensar Kardeşliği 1.4. Medine Sözleşmesi 1.5. Namaza Davet: Ezan 1.6. Medine Pazarının Kurulması 1.7. Kıblenin Değişmesi 2. Seriyye ve Gazveler 2.1. Savaşa İzin Verilmesi 2.2. İlk Seriyyeler 2.3. Bedir Gazvesi 2.4. Uhud Gazvesi 2.5. Recî ve Bi'r-i Maune 2.6. Hendek Gazvesi 2.7. Hudeybiye Antlaşması 2.8. Mekke'nin Fethi 2.9. Huneyn Gazvesi 3. Nifak ve Münafıklar 4. Diğer Din Mensuplarıyla Münasebetler 4.1. Yahudiler 4.2. Hristiyanlar 5. İslam'a Davet Mektupları 6. Heyetlerle Görüşmeler 7. Veda Haccı ve Veda Hutbesi 8. Peygamberimizin Vefatı	Bu ünite sonunda öğrenciler; 1. Medine'de İslam toplumunun oluşum sürecini açıklar. 2. Seriyye ve gazveleri sebep ve sonuçları açısından değerlendirir. 3. Peygamberimizin münafıklarla mücadele metodunu yorumlar. 4. Peygamberimizin diğer din mensuplarıyla ilişkilerinin dayandığı ilkeleri kavrar. 5. Peygamberimizin tebliğinde İslam'a davet mektuplarının yerini açıklar. 6. Veda Haccı'nın önemini ve Veda Hutbesi'ndeki evrensel mesajları yorumlar. 7. Peygamberimizin vefatının Müslümanlar üzerinde bıraktığı tesiri açıklar. 8. Peygamberimizin ahlaki özelliklerini hayatında uygulamaya istekli olur.	Ünite genelinde kronoloji gözetilerek oruç, zekât, hac gibi ibadetlerin farz kılınması; içki, faiz ve benzerlerinin haram kılınması; tesettürün emredilmesi gibi ibadet ve muamelat ile ilgili konulara da değinilecektir. 1. kazanım işlenirken Peygamberimizin Medine'de kurduğu devlet sistemine, liderlik ve eğitimcilik vasıflarına, Mescid-i Nebi'nin toplumsal fonksiyonuna, Medine'deki ilk nüfus sayımının ve Medine sözleşmesinin sosyal hayat açısından önemine, Peygamberimizin Medine'de pazar kurdurmasının Müslümanların ekonomik bağımsızlığı açısından önemine vurgu yapılacaktır. 2. kazanım işlenirken seriyye ve gazve kavramlarına da değinilecektir. 2, 3 ve 4. kazanımlar işlenirken cihadın önemine de değinilecektir. 3. kazanım işlenirken konu; Bakara, Âl-i İmrân, Tevbe ve Münafikûn surelerinden ilgili ayetlerle açıklanacaktır. 4. kazanım işlenirken Medine'deki üç Yahudi kabilesinin durumlarına değinilecek; Benî Kaynuka, Benî Nadir, Benî Kurayza ve Hayber savaşları da kısaca anlatılacaktır. Ayrıca Hristiyanlarla ilişkiler kapsamında Necran Heyeti, Mute Savaşı ve Tebük Seferi'nden de kısaca bahsedilecektir. 7. kazanım işlenirken Peygamber ve Ehl-i Beyt sevgisine ayetler ışığında yer verilecektir. **Kavramlar:** Ensar, Muhacir, Ravza-İ Mutahhara, cihad, gazve, seriyye, istişare, muâhât, nifak, ehl-i kitap, senetu'l-vüfûd.